

## Örgün Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Açıköğretim Lisesine Geçme Nedenlerinin İncelenmesi<sup>1</sup>

Özge ASAL<sup>2</sup>, Şenyurt YENİPİNAR<sup>3</sup>

### ÖZET

Örgün öğretim, belirli bir müfredat çerçevesinde ve öğretmenlerin rehberliğinde, öğrenenlerin sistematik bir şekilde bilgi ve beceri kazandıkları eğitim türüdür. Kişisel, sosyal, ilgi ve yetenek gelişimini destekleyerek, öğrenci yaşamında önemli bir rol oynar. Bu araştırma, 12. sınıf öğrencilerinin örgün eğitim ve açık öğretim lisesine yönelik algılarını incelemektedir. Araştırma, nitel araştırmanın fenomenoloji deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Aksaray ilinde fen, Anadolu, mesleki ve teknik Anadolu lisesi ile açık öğretim lisesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcıları belirlemek için tabakalı, kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Veri, yarı yapılandırılmış görüşme aracı ile toplanarak içerik analizi uygulanmış, tablolar haline getirilerek düzenlenmiş ve yorumlanarak sonuçlara ulaşılmıştır. Bulgulara göre, öğrencilerin açık öğretime yönelmelerinin başlıca nedenleri arasında üniversite sınavına hazırlanmak için zamandan tasarruf sağlamak ve kurs ortamının elverişliliği bulunmaktadır. Okulun olumsuz ortamı ve arkadaşların kötü etkisi de öğrencilerin açık öğretim lisesine geçiş yapmasının nedenleri arasındadır. Akademik sebeplerin yanı sıra, sosyal ve bireysel nedenlerle de açık öğretim lisesine geçiş yapan öğrenciler bulunmaktadır. Öğrenciler okul dışındaki sosyal faaliyetlere katılmak ve hobilerine zaman ayırmak istemektedirler. Öğrenciler ayrıca üniversite sınavına hazırlık sürecinde sosyal/kültürel etkinlikler için zamana ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Araştırmanın yapıldığı okullarda öğrencilerin çoğunun en önemli hedefinin üniversite sınavını kazanmak olduğu ve birçoğunun bu amaçla onlara zaman serbestisi kazandıracağı düşüncesi ile açık öğretime lisesine geçtiği ortaya çıkmıştır. Okulda geçirilen zaman nedeniyle öğrencilerin kendilerine yeterli zamanı ayıramadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlara dayalı olarak: Etkili rehberlik hizmetleri ile öğrencilerin, ilgi, ihtiyaç ve beklentilere göre, iş gücüne uygun ortaöğretim kurumlarına ve iş alanlarına yönlendirilmesi, okullarda öğrencilere yönelik sosyal ve kültürel etkinliklerin artırılması, öğrencilere alanlarına uygun daha kaliteli çalışma ortamlarının sağlanması gibi önerilerde bulunulmuştur.

**Anahtar kelimeler:** Lise, örgün öğretim, mesleki ve teknik Anadolu lisesi, fen lisesi, Anadolu lisesi, açık öğretim

## An Examination of the Reasons for Students' Transition from Formal Secondary Education Institutions to Open Education High Schools

### ABSTRACT

Formal education is a type of education in which learners systematically acquire knowledge and skills under the guidance of teachers within the framework of a specific curriculum. It plays a significant role in students' lives by supporting their personal, social, interest, and ability development. This study examines the perceptions of 12th-grade students regarding formal education and open education high schools. The research was conducted using a qualitative research methodology. The study group consists of students from science, Anatolian, vocational and technical Anatolian high schools, as well as open education high schools in Aksaray province during the 2023-2024 academic year. Stratified and convenient sampling methods were used to select the participants. Data was collected through a semi-structured interview tool and analyzed using content analysis. The findings were organized into tables, interpreted, and conclusions were drawn. The findings revealed that the main reasons for students' preference for open education include saving time for university entrance exam preparation and the convenience of the course environment. The negative school environment and the adverse influence of peers are also reasons for students' transition to open education high schools. In addition to academic reasons, some students transition to open education high schools for social and personal reasons. Students expressed a desire to participate in extracurricular activities and spend time on their hobbies. They indicated a need for time for social/cultural activities during the university entrance exam preparation process. In the schools where the research was conducted, it was found that most students' primary goal was found to be passing the university entrance exam. It was concluded that students do not have enough time for themselves due to the time spent at school. Based on the research findings, the following recommendations were developed: With effective guidance services, students can be directed to secondary education institutions suitable for the workforce based on their interests, needs, and expectations. The development of vocational knowledge, skills, and attitudes should be promoted to support students' transition to professional life. Future planning should be conducted considering students' interests, abilities, employment status, life expectations, and the vocational knowledge they acquire at school. Working environments can be created in line with the demands of science high school students, and the objectives of Anatolian high schools can be clarified.

<sup>1</sup> Bu makale Özge ASAL'ın "Üniversiteye hazırlık sürecinde 12. Sınıf öğrencilerinin örgün öğretime ve açık öğretim lisesine yönelik algıları nasıldır" adlı Yüksek lisans tezinden üretilmiştir (Aksaray Üniversitesi, 2024).

<sup>2</sup> Uzman Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ozgeasal36@gmail.com, ORCID No: <https://orcid.org/0009-0008-1005-9213>

<sup>3</sup> Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, syenipinar@aksaray.edu.tr., ORCID No: 0000-0002-0568-876X

**Keywords:** High school, formal education, vocational and technical Anatolian high school, science high school, Anatolian high school, open education

**Önerilen Atıf (ÖRNEĞİ):**

Asal, Ö. ve Yenipınar, Ş. (2025). Örgün Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Açıköğretim Lisesine Geçme Nedenlerinin İncelenmesi. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)/ International Journal of Leadership Training (IJOLT)*, 9(1), 1-23. TrDoi: <https://trdoi.org/10.26023458/uled.1637751>

## 1. GİRİŞ

Türkiye’de son yıllarda üniversite sınavının öneminin artmasıyla birlikte öğrenciler sınava daha iyi hazırlanmak için çareler aramaktadır. Bu süreçte başarı şansını arttırmak amacıyla ek çalışmalar yapmakta ve gelişim kurslarına gitmektedirler. Ancak hem okula hem de kurslara devam etmek öğrencilere yorucu gelebilmektedir. Ayrıca okulun üniversite sınavı başarısına fazla katkısının olmadığı düşünülmektedir. Açık öğretim lisesinde daha az ders olması ve zaman serbestisi sağlaması gibi nedenlerle öğrenciler açık öğretim lisesine geçmektedir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre tüm öğrenciler bireysel ve toplumsal sorunların farkında olup çözüm aramalı, ülkenin ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişimine katkı sağlamalıdır. Bu amaçla ortaöğretim kurumlarında temel seviyede genel kültür almalıdır. Eğitim sistemine bu çerçeveden bakıldığında öğrencilerin mevzuatta olması gerektiği gibi eğitilmesi hususunda aksaklıklar olduğu görülmektedir. Türkiye’de ortaöğretimin özellikle son sınıftaki öğrenciler okulda almaları gereken eğitimin tamamını ya da bir kısmını alamadan üniversite sınavına odaklanmaktadır. Bütün bunların yanında okullarda da sadece sınava yönelik çalışmalara yönelmeler artmaktadır. Oysa öğrenci gelişimi duygusal, akademik, sosyal, ruhsal açıdan desteklenerek bütünsel ilerlemelidir (Kessler, 2005). Hâlihazırda süregelen durum hem velileri hem öğrencileri hem de öğretmenleri endişelendirmektedir (Türk Eğitim Derneği [TED], 2010). Öğrenciler okulun zaman kaybı olduğunu düşünmekte, üniversite sınavına çalışmak için açık liseye geçmektedir (Çetinkaya ve Demirel, 2022). Kutlu’ya (2001) göre öğrenciler kurslarda aldıkları eğitimi okulda aldıkları eğitime tercih etmekte, okul ödevlerine değil kurs ödevlerine önem vermekte, okulun kurslar gibi sadece sınava yönelik olan derslerle eğitim vermesini istemektedir. Bu durum öğrenciler ve öğretmenler arasında sorunlara neden olmaktadır. Sonuç olarak aileler ve öğrenciler çareyi açık öğretime geçmekte bulabilmektedir. Çünkü açık öğretim lisesinde okuldan daha az ders yükü olması onlara üniversite sınavlarına hazırlanma konusunda kolaylık ve zaman serbestisi sağlamaktadır (Can ve Sakallı, 2023). Öncü’ye (2017) göre okul derslerini zor bulan ve ödev yapmakta zorlanan öğrenciler açık öğretim lisesine geçmektedir. Özellikle örgün öğretimdeki lise son sınıf öğrencilerinden birçoğu sınava hazırlanmak gerekçesiyle açık öğretim lisesine geçerek gelişim kurslarından paralı eğitim almaktadır. Açık öğretim lisesine geçişlerin bazı amaçları vardır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre Açık öğretimin amacı, liseye başlama yaşında olup çeşitli imkânsızlıklar nedeniyle örgün öğretim yapan lise kurumlarına devam edemeyen veya çeşitli sebeplerle orta öğretim kurumlarından ayrılmak zorunda kalan öğrencilere öğretim sağlamaktır. Üniversite sınavına hazırlanmak için ödevlerden ve bazı derslerden mahrum kalmak bu amaçların içinde değildir. Açık öğretim lisesine bu tür geçişlerin sistemde belirlenen yolların ve amaçların dışında olduğu söylenebilir. Dolayısıyla sistem dışı bu yollar etkililik ve verimliliğin düşmesine, öğrencilere istenilen bilgi, değer, beceri ve yeteneklerin kazandırılmamasına neden olabilir.

Son yıllarda 12. Sınıf öğrencileri arasında yaygın şekilde örgün ortaöğretimin zaman kaybı ve gereksiz olduğu algısı olduğu görülmektedir. Bu duruma neden olan etmenler ortadan kaldırılmazsa aynı düşünceler alt kademelerdeki öğrenciler arasında da yaygınlaşabilir. Örgün ortaöğretimden açık öğretim lisesine geçmelerine neden olan etmenler ortadan kalkmadığı sürece öğrencilerin örgün öğretimden memnuniyetsizliği devam eder ve örgün ortaöğretim kurumlarında alınması gereken bilgi ve birikimlerden mahrum kalabilirler. Bu durumda bireysel ve toplumsal yönlerden kaynaklar doğru ve verimli kullanılmamış, öğrenci potansiyeli geliştirilememiş ve insan kaynağının etkili kullanımı sağlanamamış olur. Örgün ortaöğretim kurumlarından açık öğretim lisesine sistemsel olmayan geçişlerin fark edilmesi üzerine Millî Eğitim Bakanlığı 2022-2023 eğitim öğretim yılında 23907639 sayılı genelgeyi yayınlamaya karar vermiş ve örgün orta öğretimden açık öğretim lisesine geçiş şartlarını yeniden yapılandırmıştır. Ancak bu genelgede yer alan 15/c maddesinin normal olmayan geçişleri engellemek yerine normalleştirdiği söylenebilir. Şöyle ki, “çeşitli nedenlerle dokuzuncu sınıfta devamsızlık hakkını dolduranlar” ibaresi öğrencilerin örgün öğretimdeki özürsüz devamsızlık hakkını kasıtlı olarak doldurup açık öğretim lisesine geçmesine dayanak teşkil etmektedir.

Örgün öğretimden açık öğretim lisesine amacı dışında ve sistemsel gereklilikler dışında geçmek öz disipline sahip, kendi başına çalışabilme yeterliliği olan, öğrenciler için akademik başarı açısından sorun teşkil etmeyebilir ama sosyal ve kültürel açıdan eksiklikler görülebilir. Bu yeterliliklere sahip olmayan ve rehberlik ihtiyacı hisseden öğrenciler ise akademik, kültürel ve sosyal anlamda yeterli eğitim alamayabilir. Kaynak ve imkânların amaca yönelik kullanılması, Milli Eğitim Sistemi yapısının planlandığı gibi işlemesi, etkililiğin sağlanması ve verimsizliğin önüne geçilmesi açılarından sadece açık öğretim lisesine geçiş şartlarını değiştirmek yeterli değildir. Bunların yanında öğrencilerin açık öğretim lisesine geçme nedenlerinin belirlenerek bunları giderici önlemler alınması ve sistemsel gereklilikler dışında geçişin sona erdirilmesi Türk Eğitim Sisteminin başarısı açısından gereklidir.

### 1.1. Amaç

Bu araştırmada üniversite sınavına hazırlık sürecinde 12. Sınıf öğrencilerinin örgün öğretimden açık öğretim lisesine geçişlerine ilişkin deneyimlerini keşfetmek amaçlanmıştır. Ulaşılan sonuçlara dayalı olarak eğitim sisteminde düzenlemeler yapılabilir. Böylelikle öğrencilerin, Milli Eğitim'in amaçları doğrultusunda eğitim-öğretim alabilmesine katkıda bulunulabilir. Eğitimin temel yapısı içinde sistemin ilerlemesini engelleyen ya da zorlaştıran faktörler tespit edilip ortadan kaldırılması için önerilerde bulunulabilir. Bu yolla ülkenin madde ve insan kaynakları doğru bir şekilde kullanılıp eğitimin temel yapısı bozulmadan etkili bir şekilde sürecin işlenmesine katkı sağlanabilir. Bu amaçla aşağıdaki alt sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Örgün öğretimdeki öğrencilerin açık öğretim lisesine geçme sebepleri nelerdir?
2. Açık öğretim lisesine geçmek öğrencilerin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?
3. Öğrencilerin açık öğretim lisesinde öğrenim görüyor olması YKS sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?
4. Mesleki ve teknik Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretime ilişkin düşünceleri nelerdir?
5. Örgün öğretime devam etmek meslek lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?
6. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak meslek lisesi öğrencilerinin YKS sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?
7. Fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretime ilişkin düşünceleri nelerdir?
8. Örgün öğretime devam etmek fen lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?
9. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak fen lisesi öğrencilerinin YKS sınavına hazırlanmasını nasıl etkilemektedir?
10. Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretime ilişkin düşünceleri nelerdir?
11. Örgün öğretime devam etmek Anadolu lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?
12. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak Anadolu lisesi öğrencilerinin YKS sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?

### 2. YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırmanın olgubilim (fenomoloji) deseninde gerçekleştirilen bir çalışmadır. Araştırmacı, nitel çalışmada bilinmeyeni açığa çıkarmayı, tanım yapmayı ve sonuçlara ulaşmayı amaçlar. Amacına ulaşmak için sorular sorup cevaplarını derleyerek elde ettiği bilgiyi yorumlar ve sonuca ulaşır. Eğitim yönetimi alanında nitel araştırma yöntemi sıkça kullanılır (Merriam, 2013; Rüzgar ve Sözcü, 2023). Araştırmada, açık öğretim lisesine geçme olgusunu yaşayan ve yaşamayan öğrenciler yoluyla konuyu derinlemesine araştırmak amaçlandığından temel nitel araştırma yöntemi kullanılması uygun görülmüştür.

#### 2.1. Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda öncelikli hedef genelleme yapmak değildir. Çalışmanın temel amacının belirlenmesi ve amaca ulaşacak şekilde örnekleme yapılması önemlidir (Luborsky ve Rubinstein, 1995). Araştırmada katılımcıları belirlemek için tabakalı, kolay ulaşılabilir durum örnekleme (convenience sampling) yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi öğrencilere ulaşmada zaman, ekonomiklik, ulaşım kolaylığı gibi nedenlerle uygun bulunmuştur. Bu tür örneklemede araştırmacı en ulaşılabilir ve kendine en yakın durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmaya, Aksaray il merkezindeki fen, Anadolu ve mesleki ve teknik Anadolu liselerinden 10'ar öğrenci, açık öğretim lisesinden 20 öğrencinin katılımı ile görüşmeler yapılmıştır.

#### 2.2. Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri, yarı-yapılandırılmış görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Bu yöntemde araştırmacı ilk olarak araştırmada sorulması uygun olan açık uçlu soruları belirler. Görüşme sırasında sorular sorulur ve görüşmecilerin cevaplaması beklenir. Yarı-yapılandırılmış görüşme yönteminin güçlü yönlerinden biri, katılımcıdan derinliğine ve ayrıntılı cevaplar alabilmek için soruların esnetilebilir ve sürece göre uygun ek sorular sorulabilir olmasıdır. Katılımcı herhangi bir soruda diğer soruya cevap niteliğinde söylemde bulunduğu anda cevabı alınan soruya geçilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmacı yarı-yapılandırılmış görüşme sorularını belirlerken öncelikle problemin sıklıkla yaşandığı bir Anadolu lisesinde öğrencilerle ön görüşmeler yapmıştır. Bu sorun en çok 12. Sınıf kademesindeki öğrencilerde gözlemlendiği için 10 öğrenci görüşme için rastgele seçilmiştir. Katılımcılardan alınan izlenimlere dayalı notlar alınmıştır. Konu ile ilgili olarak aynı okulda görev yapan ve 12. Sınıf derslerine giren üç öğretmenle de görüşülerek onların fikirleri doğrultusunda notlar tutulmuştur. Araştırmacı her iki katılımcı kümesinden elde ettiği notları

derinlemesine inceleyip temaları belirleyerek bu temalar doğrultusunda sorular üretmiştir. Eğitim bilimleri alanında uzman iki akademisyen üretilen soruları incelemiş, onların fikirleri doğrultusunda düzeltmeler yapılmıştır. Rastgele seçilmiş 12. sınıf öğrencileri ile elde edilen taslak yarı-yapılandırılmış form soruları kullanılarak pilot görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sonunda sorular üzerinde son düzenlemeler yapılmış yarı-yapılandırılmış görüşme formu tamamlanmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formunda bulunan bazı sorular aşağıdadır.

1. Açık öğretim lisesine geçiş yapma nedenlerinizi anlatır mısınız? (Veli, Arkadaş vb.)
2. Örgün öğretime devam etme nedenlerinizi anlatır mısınız? (Veli, Arkadaş vb.)

### 2.3. Veri toplama süreci

Bu araştırmanın veri kaynağı örgün öğretimde devam etme ya da açık öğretime geçme olgusunu doğrudan deneyimledikleri için öğrencilerdir. Katılımcı çeşitliliğini sağlamak amacıyla her iki cinsiyetten ve farklı okul türlerindeki öğrencilerle gönüllülük ilkesine uygun olarak görüşmeler yapılmıştır. Çalışmada görüşmeler Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda gerçekleştirildiğinden Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğünden 28.11.2023 Tarih ve E-76490249-20-90611394 sayılı izin alınmıştır. İzinler okul müdürlerine gösterilerek öğrencilerle görüşme talebinde bulunulmuştur. Görüşme öncesinde öğrencilere araştırma hakkında genel bilgi verilip gönüllü olan katılımcılar belirlenmiştir. Okullardaki görüşmeler sessiz ve güvenilir ortamlar olması nedeniyle kütüphanelerde yapılmıştır. Açık öğretim lisesine geçen öğrencilerle yapılan görüşmeler kişisel gelişim kurslarındaki çalışma salonlarında gerçekleştirilmiştir. Her bir öğrenciyle 15-25 dakika aralığında görüşme yapılmıştır.

Görüşmelerde Yıldırım ve Şimşek'in (2013) belirttiği ilkeler (görüşme sorularında akışa göre değişiklik yapma, soruları konuşma tarzında sorma, teşvik etme ve geri bildirimde bulunma, süreci kontrol etme ve yansız-empatik olma) uygulanmıştır. Veri toplama aracında bulunan demografik bilgilerin istendiği bölüm katılımcılar tarafından el yazısı ile doldurulmuştur. Açık uçlu soruların bulunduğu bölümde ise cevaplar sesli verilmiş ve .m4a dosya formatında ses kaydı alınmıştır. Görüşme sayısı doygunluk ölçütüne ulaşıncaya kadar devam etmiş ve bu şekilde sınırlandırılmıştır. Doygunluk, çalışmada artık yeni bir veriye ulaşamayıp verinin tekrar etmeye başlamasıdır (Glaser & Strauss, 2017). Katılımcılarla görüşülme 2023 yılının Ekim ayında başlamış ve 2024 yılının Ocak ayında sonlanmıştır.

### 2.4. Veri Analizi

Araştırmacı tarafından ses dosyalarını yazıya geçirmek üzere bir Excel çalışma sayfası hazırlanmıştır. Bu çalışma sayfası katılımcıların demografik bilgilerini ve yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan açık uçlu sorular ve bu sorulara verilen cevapları içermektedir. Bu form aşağıda verilmiştir. Veriyi düzenlerken öğrenci cevaplarından alından ses kayıtları kodlanarak kaydedilmiştir. Kayıtlar kodlanırken öğrencinin öğrenim gördüğü okul türü, cinsiyeti görüşme sırası baş harfleriyle kodlanmış ve bu şekilde bir kayıt dosyası oluşturulmuştur (örnek olarak: AE01 kodundaki, A= Anadolu lisesi, E=erkek, 01= görüşme sıra numarasını göstermektedir). Araştırmacı tarafından kayıtlar dikkatlice dinlenerek Excel tablosuna yazılması sonucunda 20 açık öğretim öğrencisine sorulan yedi açık uçlu sorunun cevaplarına karşılık 133 hücre veri elde edilmiştir. Bu hücreler tek tek incelenip kodlar oluşturulmuştur. Kodların her birine elde edildiği katılımcı sıra numarası, soru numarası ve kod numarası verilerek kodlama yapılmıştır (örnek: 123 = 1 katılımcı numarası, 2 soru numarası, 3 kod numarasını gösterir). İçerik analizi yapılırken veri ayrıntılı incelenip birbirine benzeyen içerik ve kavramlar ortak kodlar altında birleştirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Neuman, 2012). Kodlardan yola çıkılarak temalar belirlenmiştir. Temalar doğrultusunda veri betimlenmiş, özetlenmiş ve yorumlaması yapılmıştır. Betimsel analiz yapılırken Yıldırım ve Şimşek'in (2013) belirttiği, analiz için çerçeve oluşturma, veriyi tematik çerçeve doğrultusunda inceleme, bulguları tanımlama ve bulguları yorumlama sırasına uyulmuştur. Katılımcı fikirleri sunulurken doğrudan alıntılar yapılmıştır.

**Tablo 1. Veri Düzenleme Formu**

| Sıra no | Cinsiyet | Okul türü | SED | İkamet yeri | S1 Örgün Öğretime devam etme nedenlerinizi anlatır mısınız? | S2 Örgün öğretimden beklentileriniz nelerdir? | S3 Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız akademik gelişiminizi nasıl etkiliyor? | S4 Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız sosyal gelişiminizi nasıl etkiliyor? | S5 Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız kültürel gelişiminizi nasıl etkiliyor? | S6 Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız ilgi ve yetenek gelişiminizi nasıl etkiliyor? | S7 Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmanız TYT-AYT sınavına hazırlanmanızı nasıl etkiliyor |
|---------|----------|-----------|-----|-------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
|---------|----------|-----------|-----|-------------|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|

## 2.5. İnandırıcılık ve Tutarlık

Nitel bir araştırmada geçerlik, araştırılması amaçlanan konunun doğru şekilde ölçülmesi anlamına gelir. Ölçülen olgunun doğru ölçülüp ölçülmediğini anlamak için olguyu yaşayanların, katılımcıların ve konu uzmanlarının onayını almak gerekir. Bu şekilde elde edilen verilerin gerçekliği ve çalışmanın geçerliği artar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Geçerlik iki açıdan değerlendirilir. İç geçerlik: araştırma konusunu incelerken ve analiz ederken tutarlı olunmasıdır. Bunun için araştırmacı, sürekli olarak yöntem ve teknikleri ve araştırma sürecini değerlendirmeli, okuyucuya karşı açık ve anlaşılır olmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada veri toplama aracının iç geçerliğini sağlamak amacıyla eğitim bilimleri alanında doktora yapmış iki uzman ve yazı dilinin doğruluğunu sağlamak için bir Türk dili uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Bu uzmanların görüşleri doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiş katılımcılarla görüşmeye hazır hale getirilmiştir. Görüşme öncesinde katılımcılara araştırma hakkında kısa bilgi verilmiş ardından yapılan görüşmeler onların kendilerini iyi ve güvende hissedebilecekleri ortamlarda yapılmıştır. Sorulara verdikleri cevaplar net olmadığı durumlarda cevabı netleştirmek için katılımcı öğrenciler teşvik edilmiştir. Katılımcılar tarafsız bir şekilde ve özenle seçilmiştir. Araştırma yürütülürken herhangi bir sorun veya aksaklık yaşanmamıştır.

Dış geçerlik bir araştırmanın genellenebilirliği ile ilgilidir. Toplumsal olayları genellemenin sorunları olmakla birlikte benzetmeler yapmak mümkündür. Araştırmacının çalışma sürecini ayrıntılı olarak okuyucuya iletmesi dış geçerliği artırır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada dış geçerliği artırmak için veri toplama aracını geliştirme aşamaları ve veri toplama teknikleri, katılımcıların belirlenmesi ve özellikleri detaylı olarak açıklanmıştır. Katılımcılar araştırmanın amacını gerçekleştirmeye uygun özelliklere sahiptir. Öğrencilerin kişisel bilgileri, gizliliği sağlamak için kodlanarak arşivlenmiştir. Bu durum öğrencilere söylenerek onların kendilerini güvende hissederek gerçek bilgileri vermeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Yeterli sayıda katılımcıya ulaşılarak dış geçerlik artırılmıştır.

Bilimsel çalışmaların ilk şartı güvenilirliğin sağlanmasıdır. Nitel araştırmalarda güvenilirlik, araştırmanın aynı yöntemlerle yeniden yapıldığında aynı ya da benzer sonuçlara varılmasıdır. İç güvenilirlik ve dış güvenilirlik olmak üzere ikiye ayrılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İç güvenilirlik: Bir araştırmadaki verinin farklı araştırmacılar tarafından kullanıldığında aynı sonuçlara ulaşılmasıdır. Farklı araştırmacıların çalışmaya katılımı sağlanarak iç güvenilirlik artırılabilir. Bunun yanında analizler kavramsal bir çerçevede yapılmalı, bulgulara gözlemler yapılarak ulaşılmalı, görüşme tekniği ile bulgular onaylanmalı, veri analiz sürecinde başka bir araştırmacı bulguları teyit etmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada iç güvenilirlik sağlamak amacıyla katılımcı görüşmelerinin ses kaydı alınmış böylece veri kaybı olması ihtimali ortadan kaldırılmıştır. Doğrudan alıntılar yorumsuz olarak okuyucuya sunulmuştur. Veri incelenip kod, alt tema ve temalara ulaşılmıştır. Bu süreç bir eğitim bilimleri uzmanı tarafından kontrol edilmiştir. Bütün süreçler detaylıca açıklanarak geçerlik ve güvenilirlik desteklenmiştir. Dış güvenilirlik, araştırmanın yapıldığı ortama benzeyen başka bir ortamda, aynı çalışma yapıldığında aynı sonuçlara ulaşılmasıdır. Bunun için kavramsal çerçeve ve varsayımlar net bir şekilde ortaya konulmalı, araştırmanın yapıldığı konum açıkça belirtilmelidir. Araştırmaya katılanların nitelikleri, sosyal çevre ve araştırma süreci detaylı açıklanmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada olguyu gözlemleyen araştırmacı 13 yıl öğretmenlik yaptığından, olguyu yaşayan öğrencilerle, onların diğer öğretmenleri ve yöneticileri ile aynı ortamda bulunduğu kişisel görüşlerinin araştırma sonuçlarını etkilemesine izin verilmemiştir. Ulaşılan sonuçların tutarlılığı eğitim bilimleri alanında doktora yapmış bir uzman ve aynı alanda yüksek lisans yapmış bir başöğretmen

tarafından incelenip teyit edilmiştir. Beş öğrenciye elde edilen sonuçlar gösterilerek onların görüş ve yaşantılarına uygunluğu sorulmuş uygun olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu sayede dış güvenirlik artırılmaya çalışılmıştır.

### 3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, 12. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına hazırlık sürecinde örgün öğretime dair algılarının açık liseye olan talepleri üzerindeki etkisini ortaya koymak için elde edilen bulgular alt problem sıralamasına uygun şekilde sunulmuştur.

#### 3.1. Örgün öğretimdeki öğrencilerin Açık öğretim lisesine geçme sebepleri nelerdir?

Bu alt probleme cevap aramak için katılımcılara yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılmıştır. Bu işlem sonucunda üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ilişkin bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin Örgün Öğretimden Açık Öğretime Geçme Nedenleri

| Tema            | Alt Tema                        | Kodlar                       | f   |
|-----------------|---------------------------------|------------------------------|-----|
| Geçme nedenleri | Bireysel faktörler              | Zaman kazanma                | 26  |
|                 |                                 | Kurs ortamının elverişliliği | 13  |
|                 |                                 | Bireysel çalışma isteği      | 4   |
|                 |                                 | YKS için gereksiz dersler    | 4   |
|                 |                                 | Okulda başarısız olma        | 1   |
|                 |                                 | Rehberlik ihtiyacı           | 1   |
|                 |                                 | Okulu sevmeme                | 1   |
|                 |                                 | Bölüm değiştirme isteği      | 1   |
|                 |                                 | Toplam                       | 51  |
|                 | Okulla ilgili faktörler         | Olumsuz okul ortamı          | 14  |
|                 |                                 | Arkadaşın olumsuz etkisi     | 8   |
|                 |                                 | Okulun yorucu olması         | 6   |
|                 |                                 | Öğretmenlerin ders yapmaması | 2   |
|                 |                                 | Öğretmenlerin ilgisizliği    | 2   |
|                 |                                 | Okul sınavlarının zorluğu    | 1   |
|                 |                                 | Ödevler                      | 1   |
|                 |                                 | Toplam                       | 34  |
|                 | Açık öğretimle ilgili faktörler | YKS'ye hazırlık              | 19  |
|                 |                                 | Açık öğretimin kolay olması  | 7   |
|                 |                                 | Daha az ders                 | 4   |
|                 |                                 | OBP'nin yüksek olması        | 3   |
|                 |                                 | Erken mezun olma             | 2   |
|                 |                                 | Toplam                       | 35  |
|                 | Diğer faktörler                 | Sosyalleşme                  | 2   |
|                 |                                 | Ulaşım zorluğu               | 1   |
|                 |                                 | Okulda zorbalık              | 1   |
|                 |                                 | Toplam                       | 4   |
| Toplam          |                                 |                              | 124 |

Tablo 2’ye göre öğrencilerin örgün öğretimden açık öğretime “Geçme nedenleri” teması altında toplam 124 kod üretildiği görülmektedir. Bu tema “Bireysel faktörler” (f=51), “Okulla ilgili faktörler” (f=34), “Açık öğretimle ilgili faktörler” (f=35) “Diğer faktörler” (f=4) olmak üzere 4 alt temaya ayrılmıştır. Geçme nedenleri teması altında yer alan bireysel faktörler alt teması en fazla tekrar eden kodları üretmiştir. Öğrencilerin açık öğretim lisesine geçme nedenlerinden “Bireysel faktörler” alt teması altında en fazla tekrar eden kodlar “zaman kazanma” (f=26), “kurs ortamının elverişliliği” (f=13), “bireysel çalışma isteği” ve “YKS için gereksiz dersler” (f=4) kodlarıdır. “Okulla ilgili faktörler” alt teması altında en fazla tekrar eden kodlar “Olumsuz okul ortamı” (f=14), “Arkadaşın olumsuz etkisi” (f=8), “Okulun yorucu olması” (f=6) kodlarıdır. Öğrencilerin örgün öğretimden açık öğretime geçme nedenlerinden “Açık öğretimle ilgili faktörler” içerisinde en fazla tekrar eden kodlar “YKS’ye hazırlık” (f=19), “Açık öğretimin kolay olması” (f= 7), ve “Daha az ders olması” (f=4) kodlarıdır. Bu tema ile ilgili doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir.

Doğrudan alınan öğrenci görüşlerinden çıkarılan “Zaman kazanma” kodu ile ilgili (AÖLE01) kodlu öğrenci “Örgün öğretimde vaktim boşa gidiyordu. Ders çalışmak için vaktim kalmıyordu” Kurs ortamının elverişliliği ile ilgili (AÖLE10) kodlu öğrenci, “Şu anki sınıfımız 7- 8 kişi. Buradakiler ders çalışmak için geldikleri için herkes derse katılıyor. Okulda dersi dinlemeyenler bizim çalışmamızı etkiliyordu” Olumsuz okul ortamı kodu ile ilgili (AÖLK08) kodlu öğrenci, “Okulum normal bir Anadolu lisesi. O yüzden pek derslere önem verilmiyordu. Gırgır şamata oluyordu.” demektedir. Arkadaşın olumsuz etkisi kodu ile ilgili (AÖLK08) kodlu öğrenci “Sınıf kalabalıktı. 35 kişi. Öğrenciler arasında çalışan var, çalışmayan var. Olumsuz etkiliyordu zaten. Sözde herkes üniversite sınavına hazırlanıyor ama ders çalışan yok. Bu da bizi olumsuz etkiliyordu” demektedir. YKS’ye hazırlık kodu ile ilgili (AÖLE03) kodlu öğrenci “Üniversite sınavından daha iyi puan alabileceğimi düşünüyorum. Çünkü daha fazla ders çalışıyorum. Vakit kaybım olmuyor. Örgün öğretimde olsaydım okuldan çıkınca dershaneye gitsem akşam çalışacak vaktim kalmazdı. Şimdi örgün öğretimde olmadığım için sabah dershanede ders çalışıyorum, akşam eve gidince de evde çalışıyorum. Okul bence uzun sürüyor. Sekiz ders bence fazla” demektedir. Açık öğretimin kolay olması kodu ile ilgili (AÖLK19) kodlu öğrenci “Okuldayken derslerin sınavları çok zorlayıcı oluyordu. Açık öğretimde daha kolay oluyor. Bu yüzden notlarım çok çok daha iyi” demektedir. Daha az ders olması kodu ile ilgili (AÖLE03) kodlu öğrenci “Ders çalışmaya daha çok vakit ayırmak için açık öğretime geçtim. Seçmeli dersler, Osmanlıca, Kuran, Beden Eğitimi, Resim dersleri benim üniversite sınavında işime yaramayacağı için açık liseye geçmeyi tercih ettim” demektedir.

### 3.2. Açık öğretim lisesine geçmek öğrencilerin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?

Bu alt probleme cevap aramak amacıyla öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılarak üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 3’te sunulmuştur.

**Tablo 3. Açık Öğretim Lisesine Geçmenin Öğrenci Gelişimi Üzerine Etkileri Konusunda Öğrenci Görüşleri**

| Tema             | Alt tema         | Kod                                              | f         |
|------------------|------------------|--------------------------------------------------|-----------|
| Öğrenci gelişimi | Akademik gelişim | Zaman kazanma                                    | 11        |
|                  |                  | Kurs ortamının elverişliliği                     | 10        |
|                  |                  | Notların yükselmesi                              | 9         |
|                  |                  | Açık öğretimin kolaylığı                         | 6         |
|                  |                  | YKS’ye yönelik çalışma                           | 5         |
|                  |                  | OBP’nin yükselmesi                               | 3         |
|                  |                  | Öğretmen desteği olmaması                        | 2         |
|                  |                  | Devam mecburiyeti olmaması                       | 1         |
|                  |                  | Aile desteği                                     | 1         |
|                  |                  | Açık öğretimin bilişsel gelişime teşvik etmemesi | 1         |
|                  |                  | Olumsuz arkadaştan uzaklaşma                     | 1         |
|                  |                  | <b>Toplam</b>                                    | <b>50</b> |
|                  | Sosyal gelişim   | Kursta arkadaş edinme                            | 8         |
|                  |                  | Zaman kazanma                                    | 6         |
|                  |                  | Açık öğretimin sosyalleşmeyi desteklemesi        | 5         |
|                  |                  | Örgün öğretimde arkadaş engeli                   | 3         |
|                  |                  | Arkadaş desteği                                  | 3         |
|                  |                  | Sosyal becerilerin azalması                      | 2         |
|                  |                  | Örgün öğretimin sosyalleşmeyi desteklemesi       | 2         |
|                  |                  | YKS engeli                                       | 2         |
|                  |                  | Arkadaşlarla görüşememe                          | 1         |
|                  |                  | Okula özlem                                      | 1         |
|                  |                  | Sosyalleşme isteksizliği                         | 1         |
|                  |                  | <b>Toplam</b>                                    | <b>34</b> |
|                  | Kültürel gelişim | Açık öğretimin kültürel gelişimi desteklememesi  | 8         |
|                  |                  | Örgün öğretimin kültürel gelişimi desteklemesi   | 6         |
|                  |                  | YKS engeli                                       | 5         |
|                  |                  | Örgün öğretimin kültürel gelişimi desteklememesi | 5         |
|                  |                  | Kursun kültürel gelişimi desteklemesi            | 4         |
|                  |                  | Zaman kazanma                                    | 3         |
|                  |                  | Kursta etkinlik olmaması                         | 1         |

|                          |                                                           |            |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------|------------|
|                          | Açık öğretimin kültürel gelişimi desteklemesi             | 3          |
|                          | Örgün öğretimde etkinliklerin yetersizliği                | 3          |
|                          | Bireysel gelişim                                          | 1          |
|                          | Etkinliklerin pahalılığı                                  | 1          |
|                          | Öğretmene güvensizlik                                     | 1          |
|                          | <b>Toplam</b>                                             | <b>41</b>  |
| İlgi ve yetenek gelişimi | Açık öğretimin ilgi ve yetenek gelişimine zaman tanınması | 14         |
|                          | Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi   | 12         |
|                          | YKS odak                                                  | 7          |
|                          | Örgün öğretimin ilgiyi yetenek gelişimini desteklememesi  | 5          |
|                          | Yetenek gelişimi                                          | 3          |
|                          | Açık öğretimde öz farkındalık gelişimi                    | 3          |
|                          | İlgi program uyumsuzluğu                                  | 2          |
|                          | Açık öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklememesi  | 2          |
|                          | İlgisizlik                                                | 2          |
|                          | Örgün öğretim programlılığı                               | 1          |
|                          | Öz farkındalığın olmaması                                 | 1          |
|                          | Özgüvensizlik                                             | 1          |
|                          | <b>Toplam</b>                                             | <b>53</b>  |
| <b>Toplam</b>            |                                                           | <b>178</b> |

Tablo 3'e göre açık öğretim lisesine geçmenin öğrenci gelişimi üzerine etkileri konusunda "Öğrenci gelişimi" teması altında toplam 178 kod üretilmiştir. "Akademik gelişim" (f=50), "Sosyal gelişim" (f=34), "Kültürel gelişim" (f=41) ve "İlgi ve yetenek gelişimi" (f=53) olmak üzere dört alt temaya ayrılmıştır. "Akademik gelişim" alt teması altında en fazla tekrar eden kodlar "Zaman kazanma" (f=11), "Kurs ortamının elverişliliği" (f=10), "Notların yükselmesi" (f=9), "Açık öğretimin kolaylığı" (f=6), "YKS'ye yönelik çalışma" (f=5) kodlarıdır. "Sosyal gelişim" alt teması altında en çok tekrarlanan kodlar "Kurstaki arkadaş edinme" (f=8), "Zaman kazanma" (f=6), "Açık öğrenimin sosyalleşmeyi desteklemesi" (f=5) kodlarıdır. "Kültürel gelişim" alt teması altında en çok tekrarlanan kodlar "Açık öğretimin kültürel gelişimi desteklememesi" (f=8), "Örgün öğretimin kültürel gelişimi desteklemesi" (f=6), "YKS engeli" (f=5), "Örgün eğitimin kültürel gelişimi desteklememesi" (f=5) kodlarıdır. "İlgi ve yetenek gelişimi" alt teması altında en çok tekrarlanan kodlar "Açık öğretimin ilgi ve yetenek gelişimine zaman tanınması" (f=14), "Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi" (f=12), "Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklememesi" (f=5) kodlarıdır. Bu tema ile ilgili doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir.

Öğrencilerin görüşleri doğrultusunda elde edilen Zaman kazanma kodu ile ilgili (AÖLE01) kodlu öğrenci "Boş vaktim olduğu için sınavlarımla ilgilenabiliyorum. Zaten açık öğretime geçtiğim için notlarım yükseldi. Bu da okul puanımı olumlu anlamda etkiledi. Örgün öğretimde notlarım düşüktü" demektedir. Kurs ortamının elverişliliği kodu ile ilgili (AÖLK07) kodlu öğrenci "Önceki okulumda böyle değildi. Sürekli bir kargaşa içindeydi. Burası daha sakin" demektedir. Notların yükselmesi kodu ile ilgili (AÖLE02) kodlu öğrenci "Okulda iken notlarım düşüktü. Açığa geçince düzelttim kendimi" demektedir. Açık öğretimin kolaylığı kodu ile ilgili (AÖLK04) kodlu öğrenci "Ders notlarım fazlasıyla arttı. Çünkü açık öğretimdeki sınav sistemi ile okuldaki sınav sistemi tamamiyle farklı. Okulda açık uçlu sorular vardı. Açık öğretimde test olduğu için notlarım çok arttı" demektedir. YKS'ye çalışma kodu ile ilgili (AÖLK11) kodlu öğrenci "Yeterince zaman var yeterince verimli çalışabildiğimi düşünüyorum, ilerliyorum zaten. Hani gün geçtikçe netlerimiz artıyor. Bu avantajı güzel" demektedir. Kursta arkadaş edinme kodu ile ilgili (AÖLE01) kodlu öğrenci "Olumlu etkiliyor. Benim gibi açığa geçen arkadaşlarımla daha çok vakit geçiriyorum. Dershanede de arkadaş çevrem var" demektedir. Zaman kazanma kodu ile ilgili (AÖLK09) kodlu öğrenci "Şu anda okula gidenler okuldan sonra derse çalışmak için eve kapanıyorlar. Bizim kendimize daha çok vaktimiz kalıyor. Kurs olduğu için sosyalleşebiliyoruz" demektedir. Açık öğretimin sosyalleşmeyi desteklemesi kodu ile ilgili (AÖLE12) kodlu öğrenci "Pandemiden dolayı bir asosyalite vardı. Açık öğretim lisesi gerçekten benim sosyalleşmeme de katkı sağladı" demektedir. Açık öğretimin kültürel gelişimi desteklemesi kodu ile ilgili (AÖLK09) kodlu öğrenci "Bence kültürel olarak açık öğretimin bir katkısı yok" demektedir. Örgün öğretimin kültürel gelişimi desteklemesi kodu ile ilgili (AÖLK06) kodlu öğrenci "Okulda

biz üniversite gezilerine gidiyorduk. Birlikte geziyorduk. Öyle güzel oluyordu. Aksaray'da bir yerleri geziyorduk, görüyorduk birlikte. Burada böyle şeyler olmuyor. Özel okulda olduğum için çok güzel etkinlikler oluyordu” demektedir. YKS engeli kodu ile ilgili (AÖLE03) kodlu öğrenci “Ders çalışma kaygım olmasaydı açık öğretime geçtiğimde dershaneye gitmezdim. Kültür edinmek için daha çok vaktim olurdu” demektedir. Örgün öğretimin kültürel gelişimi desteklememesi kodu ile ilgili (AÖLK04) kodlu öğrenci “Örgün öğretimin de açık öğretimin de kültürel gelişime bir etkisi yok. Okulda kültürel faaliyetler olmuyordu. Sadece spor salonunda spor yapıyorduk” demektedir. Açık öğretimin ilgi ve yetenek gelişimine zaman tanınması kodu ile ilgili (AÖLE01) kodlu öğrenci “Okul çok vaktimi aldığı için spor yapmaya halim kalmıyordu. Açık öğretime geçtiğim için boş vaktim var. Spora devam edebildim. Çok olumlu etkiledi” demiştir. Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklememesi kodu ile ilgili (AÖLK04) “Resim yeteneğim ortaokuldayken ortaya çıktı. Öğretmenim sayesinde keşfettim. Yarışmaya katıldım. Arkadaşımdan da cesaret aldım. Daha sonra kendimi geliştirdim” demektedir. YKS odak kodu ile ilgili (AÖLE05) kodlu öğrenci “Açık öğretime geçince bir süre daha spor yapma fırsatım oldu. Ama şimdi sınav yaklaştığı için bıraktım” demektedir. Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklememesi kodu ile ilgili (AÖLK16) kodlu öğrenci “Okulda zaten ilgi yeteneklerimi ortaya çıkaracak bir etkinlik olmuyordu. Ben bocceci idim. Türkiye geneli maçlara çıkıyordum. Okulda bunun için hiçbir şey yapmadılar. Maça çıkamadık” demektedir.

### 3.3. Öğrencilerin açık öğretim lisesinde öğrenim görüyor olması YKS sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?

Bu alt probleme cevap aramak amacıyla öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılarak üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 4’te sunulmuştur.

**Tablo 4. Açık Öğretim Lisesinin YKS’ye Hazırlanma Sürecinde Etkileri Konusunda Öğrenci Görüşleri**

| Tema                         | Kodlar                                                | f  |
|------------------------------|-------------------------------------------------------|----|
| Açık öğretimin YKS’ye etkisi | Açık öğretimin YKS’ye hazırlık için zaman tanınması   | 12 |
|                              | Kursta Öğretmen desteği                               | 11 |
|                              | Kursta elverişli sınıflar                             | 9  |
|                              | YKS ye hazırlık için kursa gitme ihtiyacı             | 8  |
|                              | Okulun yoruculuğu                                     | 7  |
|                              | Kursta rehberlik                                      | 5  |
|                              | Örgün öğretimin YKS’ye çalışmak için zaman tanımaması | 4  |
|                              | Örgün öğretimin programlılığı                         | 3  |
|                              | Örgün öğretimde YKS’ye yönelik olmayan dersler        | 3  |
|                              | Açık öğretimin programsızlığı                         | 3  |
|                              | Uykusuzluk                                            | 2  |
|                              | Örgün öğretimde yetersiz öğretmen ilgisi              | 2  |
|                              | Açık öğretimin verimliliği                            | 1  |
|                              | Bireysel çalışma isteği                               | 1  |
|                              | Örgün öğretimde öğretmen desteği                      | 1  |
|                              | Bireysel çalışma zorluğu                              | 1  |
|                              | OBP artma düşüncesi                                   | 1  |
|                              | Açık öğretimde öğretmene ulaşamama                    | 1  |
|                              | Okulun sıkıcı olması                                  | 1  |
| Toplam                       |                                                       | 76 |

Tablo 4’e göre “Açık öğretimin YKS’ye etkisi” teması 76 kottan oluşmuştur. Bu kodlardan en fazla tekrar edenler “Açık öğretimin YKS’ye hazırlık için zaman tanınması” (f=12), “Kursta öğretmen desteği” (f=11), “Kursta elverişli sınıflar” (f=9), “YKS’ye hazırlık için kursa gitme ihtiyacı” (f=8), “Okulun yoruculuğu” (f=7), “Kursta rehberlik” (f=5), “Örgün öğretimin YKS’ye çalışmak için zaman tanımaması” (f=4) kodlarıdır. Bu tema ile ilgili doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir.

Açık öğretimin YKS’ye hazırlık için zaman tanınması kodu ile ilgili (AÖLE03) kodlu öğrenci “Örgün öğretimde çok fazla ders vardı. Okuldan geç çıkıyorduk. Sonra çalışmak için fazla vaktimiz kalmıyordu. Burada sabahdan akşama kadar ders çalışıyorum. Netlerimi yükseltiyorum” demektedir. Kursta öğretmen desteği kodu ile ilgili (AÖLE05) kodlu öğrenci “Dershaneye geldiğim için öğretmenlere ulaşabiliyorum. Dershaneye gitmek için zaten açık öğretime geçtim. Okulda öğretmenlere ulaşamıyordum.” demektedir. Kursta elverişli sınıflar kodu ile ilgili

(AÖLK04) kodlu öğrenci “Okullar kalabalık olduğu için hocalara soru sorma zamanımız çok kısa oluyordu. Dershanede daha fazla hoca daha az öğrenci daha rahat soru sorabildim. Çalışmamı daha güzel etkiledi” demektedir. YKS’ye hazırlık için kursa gitme ihtiyacı kodu ile ilgili (AÖLK06) kodlu öğrenci “Açık öğretimde notlarımın artacağını çok düşünmüyorum. Ben planlı çalışacağımı düşünmediğim için dersane bana katkı sağlıyor. Bir düzenim olmazdı. Temelim olmadığı için çalışamazdım. Bazı başarılı öğrenciler sabah erken kalkmayı biliyorlar ama bizde o yok yani. Yani disiplinli ders çalışma. Burası çok faydalı oluyor” Okulun yoruculuğu kodu ile ilgili (AÖLK09) kodlu öğrenci “Ben sayısal öğrencisiyim. Edebiyata girmeyeceğim. Okul bize edebiyat dersi de veriyordu. Çözemediğimiz inkılap da tarih de çözmemiz gerekmiyor AYT de. Ama bu dersi de alıyoruz. Benim, o konuya çalışmam gerekiyor. Çünkü okulda normal sınavlara gireceğim ama benim işime yaramayacak. Gittiğim alanda da büyük ihtimalle işime yaramayacak ama ben bunu öğrenmek zorundayım. Daha iyi bir müfredat düzenlense okul çok daha yararlı olabilir. Aynı zamanda okulun günlük sekiz saat olması da fazla yoruyor insanları. Ders saatleri azaltılırsa insanlar daha çok okulla ilgili olur bence. Çünkü cidden çok yoruluyoruz okuldayken. Hani sekiz saat, en son ders hiç verimli geçmiyor. Okulda genelde son bir veya iki derste söylenenleri anlamıyoruz verimli olmuyor. Bu yüzden de insanlar uzaklaşıyor” demektedir. Kursta rehberlik kodu ile ilgili (AÖLE01) kodlu öğrenci “Dershanede, okul gibi hatta daha birebir ilgileniyorlar bizimle. Program yapıyorlar. Öğrenci takibi yapıyorlar. Bunun için sınavıma odaklanabiliyorum. Rehberlik hocalarım program yapıyor. Bütün hocalar birebir ilgileniyor benimle” demektedir.

### 3.4. Mesleki ve teknik Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretime ilişkin düşünceleri nelerdir?

Bu alt probleme cevap aramak için öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılarak üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 5’te sunulmuştur.

**Tablo 5. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Örgün Öğretime İlişkin Düşünceleri**

| Tema            | Alt tema                  | Kod                                    | f  |
|-----------------|---------------------------|----------------------------------------|----|
| Devam nedenleri | Bireysel faktörler        | Örgün öğretim zaman kaybı              | 7  |
|                 |                           | Geçiş şartlarını sağlayamama           | 5  |
|                 |                           | Kursları verimli bulma                 | 3  |
|                 |                           | YKS'ye hazırlanamama                   | 2  |
|                 |                           | Bireysel çalışma isteği                | 2  |
|                 |                           | Toplam                                 | 19 |
|                 | Okul ile ilgili faktörler | Diplomanın ve mesleki belgelerin önemi | 12 |
|                 |                           | Ders yoğunluğu                         | 9  |
|                 |                           | YKS'ye yönelik dersler                 | 7  |
|                 |                           | Arkadaş desteği                        | 3  |
|                 |                           | Staj günlerinin azalması               | 3  |
|                 |                           | Öğretmen desteği                       | 2  |
|                 |                           | Okulun verimsizliği                    | 2  |
|                 |                           | Çalışma ortamı ihtiyacı                | 2  |
|                 |                           | Yönetici desteği                       | 1  |
|                 |                           | Toplam                                 | 41 |
|                 | Toplam                    |                                        | 60 |

Tablo 5’ e göre mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrencilerinin örgün öğretime devam etme nedenleri konusunda, “Devam nedenleri” teması altında toplam 60 kod üretilmiştir. Bu tema “Bireysel faktörler” (f=19), “Okul ile ilgili faktörler” (f=41), olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır. “Bireysel faktörler” alt temasında en fazla tekrar eden kodlar “Örgün öğretim zaman kaybı” (f=7), “Geçiş şartlarını sağlayamama” (f=5) ve “Kursları verimli bulma” (f=3) kodlarıdır. “Okul ile ilgili faktörler alt temasında en fazla tekrar eden kodlar “Diplomanın ve mesleki belgelerin önemi” (f=12), “Ders yoğunluğu” (f=9) ve “YKS’ye yönelik dersler” (f=7) kodlarıdır.

Örgün öğretim zaman kaybı kodu ile ilgili (MTALE7) kodlu öğrenci “Örgün öğretimdeyim ama açık öğretime geçmek isterdim. Zaman bol olacağı için. Bu sürede kendi çalışma programımı yapmak isterdim. Burada zaman kaybı oluyor. 10 saat buradayız. Bunun yerine evde ders çalışırdım. İnternette konu anlatımı dinlerdim.” demektedir. Geçiş şartlarını sağlayamama kodu ile ilgili (MTALE5) kodlu öğrenci “Açık öğretime geçemediğim için örgün öğretime devam ediyorum” demektedir. Kursları verimli bulma kodu ile ilgili (MTALE6) “Şu anda dersane okuldan daha iyi eğitim veriyor. Orda daha iyi ders çalışırdım. Ders çalışma saatlerim artardı. Başarı

oranim da artardı. Dershanenin ortamı ders çalışmaya müsait çünkü herkes üniversiteye hazırlanıyor, hayalleri var. Burası meslek lisesi çalışmaya gerek yok diye düşünülüyor” demektir. Diplomanın ve mesleki belgelerin önemi kodu ile ilgili (MTALE8) kodlu öğrenci “Örgün öğretimde bizim diplomamız önemli. Meslek lisesi diploması ile iş yeri açma belgemiz olabilir. Üniversitede de ek puanımız var bu yüzden devam ediyorum açık öğretime geçmezdim” demektir. Ders yoğunluğu kodu ile ilgili (MTALE12) kodlu öğrenci “Sınava hazırlanmak isterdim. Çok zor oluyor çünkü staja gidiyoruz. Meslek stajına ve bu da zorluyor. Çünkü stajda altı buçuğa kadar falan iş yapıyoruz, işim zorluyor” demektir.

### 3.5. Örgün öğretime devam etmek meslek lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?

Bu alt probleme cevap aramak amacıyla öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılarak üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 6’da sunulmuştur.

**Tablo 6. Örgün Öğretimin Meslek Lisesi Öğrencilerinin Gelişimi Üzerine Etkileri Konusunda Öğrenci Görüşleri**

| Tema             | Alt tema                 | Kod                                                     | f  |
|------------------|--------------------------|---------------------------------------------------------|----|
| Öğrenci gelişimi | Akademik gelişim         | YKS’ye yönelik olmayan dersler                          | 6  |
|                  |                          | Öğretmen desteği                                        | 5  |
|                  |                          | Okulun verimsizliği                                     | 4  |
|                  |                          | Staj zaman kaybı                                        | 2  |
|                  |                          | Örgün öğretimin destekleyiciliği                        | 2  |
|                  |                          | Mesleki destek                                          | 2  |
|                  |                          | Öğretmen ilgisizliği                                    | 2  |
|                  |                          | Online destek                                           | 1  |
|                  |                          | Öğrenciye güvenmeme                                     | 1  |
|                  |                          | Öğrencinin güven ihtiyacı                               | 1  |
|                  |                          | M. Lisesi’ne yönelik olumsuz algı                       | 1  |
|                  |                          | Baskı                                                   | 1  |
|                  |                          | Zaman yetersizliği                                      | 1  |
|                  |                          | Arkadaş desteği                                         | 1  |
|                  |                          | Toplam                                                  | 30 |
|                  | Sosyal gelişim           | Örgün öğretim sosyal gelişimi destekliyor               | 8  |
|                  |                          | Arkadaş desteği                                         | 3  |
|                  |                          | Arkadaş seçememe                                        | 2  |
|                  |                          | Arkadaş engeli                                          | 2  |
|                  |                          | Sosyal etkinlikler                                      | 1  |
|                  |                          | Çoklu gelişim                                           | 1  |
|                  |                          | Toplam                                                  | 17 |
|                  | Kültürel gelişim         | Etkinlik desteği                                        | 7  |
|                  |                          | Yetersiz sayıda etkinlik                                | 4  |
|                  |                          | Örgün öğretim kültürel gelişimi destekliyor             | 2  |
|                  |                          | Çoklu gelişim                                           | 2  |
|                  |                          | Ekonomiklik                                             | 2  |
|                  |                          | Örgün öğretim kültürel gelişime zaman tanımıyor         | 1  |
|                  |                          | Öğretmen desteği                                        | 1  |
|                  |                          | Okul disiplini                                          | 1  |
|                  |                          | Ulaşılabilirlik                                         | 1  |
|                  |                          | Toplam                                                  | 21 |
|                  | İlgi ve yetenek gelişimi | Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi | 10 |
|                  |                          | Farkındalık                                             | 4  |
|                  |                          | Mesleki gelişim                                         | 3  |
|                  |                          | Öz farkındalık gelişimi                                 | 2  |
|                  |                          | İlgi bölüm uyumsuzluğu                                  | 1  |
|                  |                          | Yetenek derslerinin faydasızlığı                        | 1  |

|                                          |           |
|------------------------------------------|-----------|
| Etkinlik desteği                         | 1         |
| Meslek lisesinde yetenek dersi eksikliği | 1         |
| Okulda desteklenmeyen ilgi alanı         | 1         |
| Öğretmen desteği                         | 1         |
| Toplam                                   | 25        |
| <b>Toplam</b>                            | <b>93</b> |

Tablo 6'ya göre; örgün öğretime devam etmenin meslek lisesi öğrencilerinin gelişimi üzerine etkileri konusunda, "Öğrenci gelişimi" teması adı ile toplam 93 kod üretilmiştir. "Akademik gelişim" (f=30), "Sosyal gelişim" (f=17), "Kültürel gelişim" (f=21) ve "İlgi ve yetenek gelişimi" (f=25) olmak üzere dört alt temaya ayrılmıştır. Bu alt temalar içinde en fazla Akademik gelişim (f=30) birinci sırada yer almıştır. En fazla tekrar eden kodlar "YKS'ye yönelik olmayan dersler" (f=6), "Öğretmen desteği" (f=5), "Okulun verimsizliği" (f=4) kodlarıdır. Örgün öğretime devam eden meslek lisesi öğrencilerinin "Sosyal gelişim" alt teması altında en çok tekrarlanan kodlar "Örgün öğretim sosyal gelişimi destekliyor" (f=8), "Arkadaş desteği" (f=3) kodlarıdır. "Kültürel gelişim" alt teması altında en çok tekrarlanan kodlar "Etkinlik desteği" (f=7), "Yetersiz sayıda etkinlik" (f=4) kodlarıdır. "İlgi ve yetenek gelişimi" alt teması altında en çok tekrarlanan kodlar "Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi" (f=10), "Farkındalık" (f=4) ve "Mesleki gelişim" (f=3) kodlarıdır.

YKS'ye yönelik olmayan dersler kodu ile ilgili (MTALE5) kodlu öğrenci "Akademik gelişimimi etkilemiyor. Okulda verilen bilgiler yetersiz. Hem hayatta hem YKS'ye hazırlayacak konular olmalı" demektedir. Öğretmen desteği kodu ile ilgili (MTALE7) kodlu öğrenci "Bazı öğretmenlerimiz destekleyici diğerleri değil. Hepsine soru soramıyoruz. Soru götürdüğümüz hocalar yardımcı oluyor. O hocalar açık öğretime geçsem yine de yardımcı olurlardı" demektedir. Okulun verimsizliği kodu ile ilgili (MTALE6) kodlu öğrenci "Okulun akademik katkısı yok. Çünkü okulda müfredat dışına çıkılmıyor. Soru çözümü için boş saat kalmıyor. Derslerde hocalar müfredata göre işliyorlar ama bizim temelimiz yok anlatılanı anlamıyoruz" demektedir. Örgün öğretimin sosyal gelişimi desteklemesi kodu ile ilgili (MTALE5) kodlu öğrenci "Örgün öğretimin sevdiğim yanı bu. Arkadaşlarımla kaynaşabiliyorum. Onlarla iç içeyiz. İnsanlarla tanışabiliyorum" demektedir. Etkinlik desteği kodu ile ilgili (MTALE9) kodlu öğrenci "Geçen sene bizi Erasmus projesi kapsamında yurt dışına götürdüler. İtalya'yı gördüm. Oradaki hayatı, cihazları, işi öğrendik. Kültürel olarak çok geliştirdi" demektedir. Yetersiz sayıda etkinlik kodu ile ilgili (MTALE5) kodlu öğrenci "Nadiren de etkinlik yapılırsa iyi etkiliyor. Yeterli etkinlik yapılmıyor" demektedir. Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi kodu ile ilgili (MTALE8) kodlu öğrenci "Bölümümüz elektrik. Bu sebeple çizimler yapıyoruz. İyi çizim yaptığımı keşfettim. Bu da benim meslek seçimimi etkiledi. Geleceğimi şekillendirdi" demektedir. Farkındalık kodu ile ilgili (MTALE7) kodlu öğrenci "Okulda hızlı kitap okuma yarışması olmuştu hızlı okuduğum ortaya çıktı. Eskiden günlük gibi şeyler yazmazdım. Yazı yazmaya başladım. Ne yaşadığımı yazıyorum" demektedir. Mesleki gelişim kodu ile ilgili (MTALE12) kodlu öğrenci "3 d katı modelleme programı var okulda. Orda yeteneğim varmış bilmiyordum. Bu da benim meslek seçimime yön verebilir" demektedir.

### 3.6. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak meslek lisesi öğrencilerinin YKS sınavına hazırlanma sürecini nasıl etkiliyor?

Bu alt probleme cevap aramak amacıyla öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılarak üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 7'de sunulmuştur.

**Tablo 7. Örgün Öğretimin Meslek Lisesi Öğrencilerinin YKS'ye Hazırlanma Sürecine Etkileri Konusunda Öğrenci Görüşleri**

| Tema                          | Kodlar                                                    | f |
|-------------------------------|-----------------------------------------------------------|---|
| Örgün öğretimin YKS'ye etkisi | Öğretmen desteği                                          | 6 |
|                               | Örgün öğretim YKS sınavına çalışmak için zaman tanımaması | 6 |
|                               | YKS'ye yönelik olmayan dersler                            | 4 |
|                               | Örgün öğretimin programlılığı                             | 3 |
|                               | Eksikleri tamamlayamamak                                  | 2 |
|                               | Kurs ihtiyacı                                             | 2 |
|                               | Okulun yorucu olması                                      | 2 |
|                               | Rehberlik desteği                                         | 2 |

|                                        |           |
|----------------------------------------|-----------|
| Arkadaş desteği                        | 1         |
| Arkadaş engeli                         | 1         |
| Bireysel çalışma isteği                | 1         |
| Elverişli sınıf mevcudu                | 1         |
| YKS'ye yönelik dersler                 | 1         |
| Elverişli ders saatleri                | 1         |
| Örgün öğretimde YKS'ye yönelik çalışma | 1         |
| <b>Toplam</b>                          | <b>34</b> |

Tablo 7'ye göre; meslek lisesinde öğrenime devam ediyor olmanın YKS'ye hazırlanma sürecine etkileri konusunda “Örgün öğretimin YKS'ye etkisi” teması altında toplam 34 kod üretilmiştir. Bu kodlardan en fazla tekrar edenler “Öğretmen desteği” (f=6), “Örgün öğretimin YKS sınavına çalışmak için zaman tanımaması” (f=6), “YKS'ye yönelik olmayan dersler” (f=4), “Örgün öğretimin programlılığı” (f=3) kodlarıdır. Öğretmen desteği kodu ile ilgili (MTALE5) kodlu öğrenci “Öğretmenlerim destek oluyor. Bireysel çalışmalarımıza izin veriyorlar. Soru çözümleri yapıyorlar. İstedğimiz konuyu anlatıyorlar. YKS'ye çalışmamıza yardımcı oluyorlar” demektedir. Örgün öğretimin YKS'ye çalışmak için zaman tanımaması kodu ile ilgili (MTALE6) kodlu öğrenci “Örgün öğretim YKS'ye çalışmamı kötü etkiliyor. Burası çok zamanımı alıyor. 9. Sınıfta zaten pandemi idi. TYT konularım eksik. Ben kendim ayrıca çalışıyorum. Dershaneye gidiyorum. YKS'ye çalışmaya vakit kalmıyor” demektedir. YKS'ye yönelik olmayan dersler kodu ile ilgili (MTALE7) kodlu öğrenci “9 saat matematik ve edebiyat var ama geçen sene biz bu dersleri görmediğimiz için unutmuştuk anlamıyoruz. Geçen sene ve bu seneye bu dersler yayılsaydı iyi olurdu” demektedir.

### 3.7. Fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretime ilişkin düşünceleri nelerdir?

Bu alt probleme cevap aramak amacıyla öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılarak üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 8'de sunulmuştur.

**Tablo 8. Fen Lisesi Öğrencilerinin Örgün Öğretime İlişkin Düşünceleri**

| Tema            | Alt tema                  | Kodlar                       | f         |
|-----------------|---------------------------|------------------------------|-----------|
| Devam nedenleri | Bireysel faktörler        | Geçiş şartlarını sağlayamama | 3         |
|                 |                           | Zaman ihtiyacı               | 3         |
|                 |                           | Sosyalleşme                  | 1         |
|                 |                           | Aile isteği                  | 1         |
|                 |                           | Toplam                       | 8         |
|                 | Okul ile ilgili faktörler | Okulda hoşgörü ihtiyacı      | 5         |
|                 |                           | Okulu sevmeye                | 5         |
|                 |                           | Fen lisesi diploması         | 4         |
|                 |                           | Okul disiplini               | 4         |
|                 |                           | Öğretmen desteği             | 3         |
|                 |                           | Çalışma ortamı               | 3         |
|                 |                           | Arkadaş desteği              | 3         |
|                 |                           | YKS'ye yönelik dersler       | 2         |
|                 |                           | Devamsızlık hakkı isteği     | 2         |
|                 |                           | Okul ortamının uygunluğu     | 2         |
|                 |                           | Okulun yorucu olması         | 1         |
|                 |                           | Öğretmeni sevmeye            | 1         |
|                 |                           | Rehberlik                    | 1         |
|                 |                           | Verimlilik                   | 1         |
|                 |                           | Eğitimde Süreklilik          | 1         |
|                 |                           | Toplam                       | 38        |
| <b>Toplam</b>   |                           |                              | <b>46</b> |

Tablo 8'e göre fen lisesi öğrencilerinin örgün öğretimde devam etme nedenleri konusunda “Devam nedenleri” teması altında toplam 46 kod üretilmiştir. Bu tema “Bireysel faktörler” (f=8), “Okul ile ilgili faktörler” (f=38), olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır. “Bireysel faktörler” Alt teması altında en fazla tekrar eden kodlar “Geçiş şartlarını sağlayamama” (f=3), “Zaman ihtiyacı” (f=3), kodlarıdır. “Okul ile ilgili faktörler” Alt teması altında en

fazla tekrar eden kodlar “Okulda hoşgörü ihtiyacı” (f=5), “Okulu sevme” (f=5), “fen lisesi diploması” (f=4), “Okul disiplini” (f=4), “Öğretmen desteği” (f=3), “Çalışma ortamı” (f=3), “Arkadaş desteği” (f=3) kodlarıdır.

Geçiş şartlarını sağlayamama kodu ile ilgili (FLE20) kodlu öğrenci “Geçmeyi istedim ama yeni şartları sağlayamadığım için açık liseye geçemiyorum” demektedir. Zaman ihtiyacı kodu ile ilgili (FLK24) kodlu öğrenci “Örgün öğretimin yararlı olduğunu düşünmüyorum çünkü vakit kaybı olduğunu düşünüyorum. Ben dershaneye de gidiyorum. Akşam gelince çok az süre kalıyor çalışmak için. Enerjimiz bitiyor, odaklanamıyoruz. Okul olmasaydı sabah daha zinde uyanırdım” demektedir. Okulda hoşgörü ihtiyacı kodu ile ilgili (FLE25) kodlu öğrenci “Okul idaresi ile öğrenciler arasındaki iletişimin iyi olmasını istiyorum. İletişimin iyi olmaması bizi olumsuz etkiliyor” demektedir. Okulu sevme kodu ile ilgili (FLE21) kodlu öğrenci “İkinci neden okulu sevmem ve bazı öğretmenlerimi çok seviyorum” demektedir. Fen lisesi diploması kodu ile ilgili (FLK27) kodlu öğrenci “Diplomamda lisemin adı yazılsın istedim” demektedir. Okul disiplini kodu ile ilgili (FLE22) “Açık öğretime geçmek istedim ama evde düzenli ders çalışabileceğimden emin değilim. Kendimi kontrol edemem. Okul beni ders çalışma konusunda disipline ediyor. Belli saatlerde okula gidip gelmem hayatımı düzene sokuyor”. Çalışma ortamı kodu ile ilgili (FLK29) kodlu öğrenci “2. dönem Mart ayından sonra Etüt yapılmasını istiyorum. Sınıfta derslerde boş bırakmak yerine etüt yapılmalı” demektedir.

### 3.8. Örgün öğretime devam etmek fen lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?

Bu alt probleme cevap aramak amacıyla öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılarak üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 9’da sunulmuştur.

**Tablo 9. Örgün Öğretimin Fen Lisesi Öğrencilerinin Gelişimlerine Etkileri Konusunda Öğrenci Görüşleri**

| Tema             | Alt Tema                 | Kodlar                                                        | f         |
|------------------|--------------------------|---------------------------------------------------------------|-----------|
| Öğrenci gelişimi | Akademik Gelişim         | Öğretmen Desteği                                              | 8         |
|                  |                          | Zaman ihtiyacı                                                | 4         |
|                  |                          | Okulun yorucu olması                                          | 2         |
|                  |                          | Okul disiplini                                                | 1         |
|                  |                          | Bireysel çalışma isteği                                       | 1         |
|                  |                          | Arkadaş desteği                                               | 1         |
|                  |                          | Derslerin zorlayıcı olmaması                                  | 1         |
|                  |                          | YKS denemeleri                                                | 1         |
|                  |                          | Rehberlik                                                     | 1         |
|                  |                          | <b>Toplam</b>                                                 | <b>20</b> |
|                  | Sosyal Gelişim           | Arkadaş desteği                                               | 8         |
|                  |                          | Öğretmen desteği                                              | 3         |
|                  |                          | Hayata yakınlık                                               | 2         |
|                  |                          | Okulun sosyalleşmeyi kolaylaştırması                          | 2         |
|                  |                          | Arkadaş engeli                                                | 1         |
|                  |                          | Çoklu gelişim                                                 | 1         |
|                  |                          | <b>Toplam</b>                                                 | <b>17</b> |
|                  | Kültürel Gelişim         | Okul desteği                                                  | 4         |
|                  |                          | Yetersiz etkinlik                                             | 3         |
|                  |                          | Öğretmen desteği                                              | 3         |
|                  |                          | Etkinlik desteği                                              | 3         |
|                  |                          | Kütüphanenin yetersizliği                                     | 1         |
|                  |                          | Okul etkinliklerinin ekonomik olması                          | 1         |
|                  |                          | Faydasız etkinlik                                             | 1         |
|                  |                          | Devam zorunluluğu                                             | 1         |
|                  |                          | Zaman engeli                                                  | 1         |
|                  |                          | Yeterli sayıda etkinlik                                       | 1         |
|                  |                          | <b>Toplam</b>                                                 | <b>19</b> |
|                  | İlgi ve Yetenek Gelişimi | Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimine zaman tanınamaması | 5         |
|                  |                          | Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi       | 4         |

|                   |           |
|-------------------|-----------|
| YKS odak          | 4         |
| Okul desteği      | 3         |
| Etkinlik desteği  | 2         |
| Öğretmen desteği  | 1         |
| Mesleki gelişim   | 1         |
| Yetersiz etkinlik | 1         |
| Toplam            | 21        |
| <b>Toplam</b>     | <b>77</b> |

Tablo 9'a göre örgün öğretime devam etmenin fen lisesi öğrencilerinin gelişimi üzerine etkileri konusu ile ilgili olarak; "öğrenci gelişimi" teması içinde toplam 77 kod üretilmiştir. Bu tema, "Akademik gelişim" (f=20), "Sosyal gelişim" (f=17), "Kültürel gelişim" (f=19) ve "İlgi ve yetenek gelişimi" (f=21) olmak üzere dört alt temaya ayrılmıştır. Bu alt temalar içinde en fazla Akademik gelişim (f=20) kodu üreterek birinci sırada yer almıştır. Akademik gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar "öğretmen desteği" (f=8), ve "Zaman" (f=4) kodlarıdır. Sosyal gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar "arkadaş desteği" (f=8), ve "öğretmen desteği" (f=3) kodlarıdır. Kültürel gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar "okul desteği" (f=4), ve "yetersiz etkinlik" (f=3), "öğretmen desteği" (f=3), "etkinlik desteği" (f=3) kodlarıdır. İlgi ve yetenek gelişimi alt teması altında en çok tekrarlanan kodlar "Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimine zaman tanımaması" (f=5), ve "Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi" (f=4), "YKS odak" (f=4), "Okul desteği" (f=3) kodlarıdır.

Öğretmen desteği kodu ile ilgili (FLK30) kodlu öğrenci "Okulumuz akademik olarak bu sınav sürecinde destekliyor. Denemeler yapıyor. Öğretmenlerimiz yardımcı oluyor" demektedir. Zaman kodu ile ilgili (FLE26) kodlu öğrenci "Ben hem dersane hem okula gidiyorum. Gün içinde çok vaktim gidiyor. Açık öğretimde olsaydım daha çok vaktim olurdu. Okulda sınavda soru çıkmayan ders saatleri azaltılabilir. Bu sayede daha çok ders çalışabilirdim" demektedir. Arkadaş desteği kodu ile ilgili (FLK24) kodlu öğrenci "Okulun faydası etrafımdaki arkadaşlarım ders çalıştığı için ben de motive olup çalışıyorum" demektedir. Okul desteği kodu ile ilgili (FLK29) "Bizim okulda çok gezi yapılır. Çok sosyal bir okul. Çok etkinlik olur. Ben de bunu çok seviyorum. Bu da beni çok iyi etkiliyor" demektedir. Yetersiz etkinlik kodu ile ilgili (FLK30) kodlu öğrenci "Okulumuzda pek fazla gezi yapılmıyor. Hep ders var. Sosyal aktivite de yok. Bu sebeple çok bir etkisi yok" demektedir. Öğretmen desteği kodu ile ilgili (FLK28) kodlu öğrenci "okulumuz bizi iyi etkiliyor. Öğretmenlerimiz de bu konuda iyi. Kendi kültürel birikimlerini bize aktarıyorlar" demektedir. Etkinlik desteği kodu ile ilgili (FLK24) kodlu öğrenci "Okulumuzda bu konuda çok çeşitli etkinlikler var. Yurtdışı projeleri oldu, başka ülkelerden öğrencilerle tanışma fırsatımız oldu. Bunların bana kültür anlamında çok yararı oldu" demektedir. Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi kodu ile ilgili (FLK28) kodlu öğrenci "Okulumuzda çeşitli projeler hazırlanıyor. Tübitak projeleri oluyor. Öğrenciler ilgi alanları hakkında projeler yapıyorlar" demektedir. YKS odak kodu ile ilgili (FLK29) kodlu öğrenci "Şu anda sınav olduğu için ilgi ve yetenek gelişimi için zamanımız yok" demektedir. Okul desteği kodu ile ilgili (FLK28) kodlu öğrenci "Okulda bir şeye ilgin varsa destekleniyor. Evde olsak kim destekleyecek?" demektedir.

### 3.9. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak fen lisesi öğrencilerinin YKS sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?

Bu alt probleme cevap aramak amacıyla öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılarak üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 10'da sunulmuştur.

**Tablo 10. Örgün Öğretimin Fen Lisesi Öğrencilerinin YKS'ye Hazırlanma Sürecine Etkileri Konusunda Öğrenci Görüşleri**

| Tema                          | Kodlar                                                    | f |
|-------------------------------|-----------------------------------------------------------|---|
| Örgün öğretimin YKS'ye etkisi | Öğretmen desteği                                          | 9 |
|                               | Örgün öğretim YKS sınavına çalışmak için zaman tanımaması | 6 |
|                               | YKS'ye yönelik olmayan dersler                            | 4 |
|                               | Bireysel çalışma isteği                                   | 2 |
|                               | Örgün öğretimin programlılığı                             | 2 |
|                               | Ders yoğunluğu                                            | 2 |
|                               | Okulda YKS'ye yönelik çalışmalar                          | 2 |
|                               |                                                           |   |

|                                |           |
|--------------------------------|-----------|
| Kurs ihtiyacı                  | 2         |
| Çalışma ortamı ihtiyacı        | 2         |
| Rehberlik                      | 2         |
| Elverişli sınıf mevcudu        | 1         |
| YKS'ye yönelik dersler         | 1         |
| Yönetici ile iletişim ihtiyacı | 1         |
| Arkadaş engeli                 | 1         |
| Kalabalık sınıflar             | 1         |
| Arkadaş desteği                | 1         |
| <b>Toplam</b>                  | <b>39</b> |

Tablo 10'a göre; örgün öğretimin fen lisesi öğrencilerinin YKS'ye hazırlanma sürecindeki etkileri konusunda, "Örgün öğretimin YKS'ye etkisi" teması adıyla toplam 39 kod üretilmiştir. Bu kodlardan en fazla tekrar edenler "Öğretmen desteği" (f=9), "Örgün öğretimin YKS sınavına çalışmak için zaman tanımaması" (f=6), "YKS'ye yönelik olmayan dersler" (f=4) kodlarıdır. Öğretmen desteği kodu ile ilgili (FLK30) kodlu öğrenci "Öğretmenlerimiz bizi destekliyor. Sorularımızı cevaplandırıyorlar. Her hafta denemelere giriyoruz. Bize bir düzen oluşturdular. Arkadaşlarımızla ders çalışma ortamı hazırladılar. Bu yüzden okul çok yardım ediyor" demektedir. Örgün öğretimin YKS sınavına çalışmak için zaman tanımaması kodu ile ilgili (FLK27) kodlu öğrenci "Ben okul çıkışı kursa da gidiyorum. Okulla birlikte olunca geriye çok az vakit kalıyor. Ama okul dışında bireysel çalışmaya fırsat kalmıyor. Bu noktada sınava çalışmam sekteye uğruyor" demektedir. YKS'ye yönelik olmayan dersler kodu ile ilgili (FLK24) kodlu öğrenci "ders sayılarını azaltabilirsek sayısal ders yani TYT-AYT 'de soru çıkan dersler olsaydı sadece çok iyi olurdu. Bize zaman kalırdı. Biz de daha çok çalışırdık" demektedir.

### 3.10. Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin örgün öğretimde devam etme nedenleri nelerdir?

Bu alt probleme cevap aramak amacıyla öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılarak üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 11'de sunulmuştur.

**Tablo 11. Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Örgün Öğretimde Devam Etme Nedenleri**

| Tema                   | Alt tema                | Kodlar                              | f         |
|------------------------|-------------------------|-------------------------------------|-----------|
| <b>Devam nedenleri</b> | Bireysel Faktörler      | Geçiş şartlarını sağlayamama        | 4         |
|                        |                         | Zaman                               | 2         |
|                        |                         | Sosyal etkinlik ihtiyacı            | 2         |
|                        |                         | <b>Toplam</b>                       | <b>8</b>  |
|                        | Okulla ilgili faktörler | Ders yoğunluğunun azalması          | 8         |
|                        |                         | Öğretmen desteği                    | 8         |
|                        |                         | Arkadaş desteği                     | 5         |
|                        |                         | Okulda verimli çalışma              | 5         |
|                        |                         | Rehberlik                           | 4         |
|                        |                         | Okul disiplini                      | 3         |
|                        |                         | Sınavların zorluğu                  | 3         |
|                        |                         | YKS'ye yönelik dersler              | 3         |
|                        |                         | YKS'ye yönelik çalışma              | 2         |
|                        |                         | Devamsızlık                         | 2         |
|                        |                         | Elverişli sınıflar                  | 1         |
|                        |                         | Okul disiplini                      | 1         |
|                        |                         | Okul eğitiminin yeterliliği         | 1         |
|                        |                         | Çalışma ortamı                      | 1         |
|                        |                         | İlgi ve yetenek derslerinin artması | 1         |
|                        |                         | <b>Toplam</b>                       | <b>48</b> |
| <b>Toplam</b>          |                         |                                     | <b>56</b> |

Tablo 11'e göre Anadolu lisesi öğrencilerinin örgün öğretimde devam etme nedenleri konusunda "Devam nedenleri" teması altında 56 kod üretilmiştir. Bu tema "Bireysel faktörler" (f=8) ve "Okulla ilgili faktörler" (f=48), olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır. Okulla ilgili faktörler alt teması en çok kod üreten alt tema olmuştur. Bu alt

temada en çok tekrar eden kodlar “Ders yoğunluğunun azalması” (f=8), “Öğretmen desteği” (f=8), “Arkadaş desteği” (f=5), “Okulda verimli çalışma” (f=5), “Rehberlik” (f=4), “Okul disiplini” (f=3), “Sınavların zorluğu” (f=3), “YKS’ye yönelik dersler” (f=3) kodlarıdır. Bireysel faktörler alt teması altında en çok tekrar eden kodlar “Geçiş şartlarını sağlayamama” (f=4), “Zaman” (f=2), “Sosyal etkinlik ihtiyacı” (f=2) kodlarıdır.

Geçiş şartlarını sağlayamama kodu ile ilgili (ALK2) kodlu öğrenci “Okulun vakit kaybı olduğunu düşündüm aslında ama şartları sağlayamadığım için devam ettim” demektedir. Zaman kodu ile ilgili (ALE18) kodlu öğrenci “Devamsızlık hakkını derslerin yoğun olmasından ve dershaneye de gittiğim için istiyorum” demektedir. Sosyal etkinlik kodu ile ilgili (ALK3) kodlu öğrenci “Sosyal aktivite çok az, artırılması gerekli” demektedir. Ders yoğunluğunun azalması kodu ile ilgili (ALE18) kodlu öğrenci “Çok yoğunuz. Dinlenmek istiyorum. Ders süreleri ve sayıları azaltılabilir. Günlük bir saat az olsa dinlenirdim” demektedir. Öğretmen desteği kodu ile ilgili (ALK2) kodlu öğrenci “Okulda olduğum zaman daha düzenli ders çalışabiliyorum. Okulda yapamadığım soruları öğretmene sorabiliyorum” demektedir. Arkadaş desteği kodu ile ilgili (ALK3) kodlu öğrenci “okulda arkadaşlarımla ders çalışmak beni motive ediyor” demektedir. Okulda verimli çalışma kodu ile ilgili (ALK3) kodlu öğrenci “Örgün öğretim açık öğretime göre daha verimli. Çünkü öğretmenlerimle yüz yüzeyim. Arkadaşlarımla fikir alışverişi yapıyoruz. Benim okulda ders çalışma düzenim eve göre daha verimli. Bu yüzden örgün öğretime devam etmek istedim” demektedir. Rehberlik kodu ile ilgili (ALK15) kodlu öğrenci “Okulda öğretimim bir çalışma programı ayarladı ona uyuyorum” demektedir. Okul disiplini kodu ile ilgili (ALK2) kodlu öğrenci “Evde olduğum zaman disiplinli bir şekilde ders çalışmıyorum. Ama okulda olduğum zaman daha düzenli ders çalışabiliyorum” demektedir. Sınavların zorluğu koduyla ilgili (ALE1) kodlu öğrenci “Örgün öğretimde ders sayısının azalmasını, konu ve sınavların kolay olmasını isterdim” demektedir. YKS’ye yönelik dersler kodu ile ilgili (ALK15) kodlu öğrenci “12. sınıf olduğumuz için derslerin üniversite sınavına yönelik olmasını istiyoruz. Bazı gereksiz dersler var onların kalkmasını istiyoruz. Tarih coğrafya gibi derslerde işlenen konular üniversite sınavında çıkacak konular olabilir” demektedir.

### 3.11. Örgün öğretime devam etmek Anadolu lisesi öğrencilerinin gelişimlerini nasıl etkilemektedir?

Bu alt probleme cevap aramak amacıyla öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılarak üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 12’de sunulmuştur.

**Tablo 12. Örgün Öğretimin Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Gelişimlerine Etkileri Konusunda Öğrenci Görüşleri**

| Tema             | Alt tema         | Kodlar                                    | f  |
|------------------|------------------|-------------------------------------------|----|
| Öğrenci gelişimi | Akademik gelişim | Öğretmen desteği                          | 8  |
|                  |                  | Arkadaş desteği                           | 4  |
|                  |                  | Okul disiplini                            | 3  |
|                  |                  | YKS’ye yönelik olmayan dersler            | 2  |
|                  |                  | Gelişim isteği                            | 2  |
|                  |                  | Ders yoğunluğu                            | 1  |
|                  |                  | Kalabalık sınıflar                        | 1  |
|                  |                  | Hayata hazırlık                           | 1  |
|                  |                  | Bütünsel gelişim                          | 1  |
|                  |                  | Okul desteği                              | 1  |
|                  |                  | Rehberlik                                 | 1  |
|                  |                  | Bireysel çalışma isteği                   | 1  |
|                  |                  | Okulun verimliliği                        | 1  |
|                  |                  | Toplam                                    | 27 |
|                  | Sosyal gelişim   | Arkadaş desteği                           | 6  |
|                  |                  | Örgün öğretim sosyal gelişimi destekliyor | 3  |
|                  |                  | Arkadaş engeli                            | 2  |
|                  |                  | YKS odak                                  | 2  |
|                  |                  | Sosyal etkinlikler                        | 1  |
|                  |                  | Çoklu gelişim                             | 1  |
|                  |                  | Zaman baskısı                             | 1  |
|                  |                  | Öğretmen desteği                          | 1  |
|                  |                  | Arkadaş seçememe                          | 1  |
|                  |                  | Toplam                                    | 18 |

|                          |                                                           |           |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------|-----------|
| Kültürel gelişim         | Yetersiz sayıda etkinlik                                  | 11        |
|                          | Örgün öğretim kültürel gelişimi destekliyor               | 3         |
|                          | Etkinlikler olumlu                                        | 1         |
|                          | Faydasız etkinlikler                                      | 1         |
|                          | <b>Toplam</b>                                             | <b>16</b> |
| İlgi ve yetenek gelişimi | Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi   | 8         |
|                          | Yetenek dersleri                                          | 4         |
|                          | Rehberlik                                                 | 3         |
|                          | Öz farkındalık gelişimi                                   | 3         |
|                          | Öğretmen desteği                                          | 3         |
|                          | Okul etkinliği                                            | 2         |
|                          | Mesleki gelişim                                           | 1         |
|                          | Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklememesi | 1         |
|                          | <b>Toplam</b>                                             | <b>25</b> |
| <b>Toplam</b>            |                                                           | <b>86</b> |

Tablo 12'ye göre örgün öğretime devam etmenin Anadolu lisesi öğrencilerinin gelişimi üzerine etkileri konusunda, "Öğrenci gelişimi" teması adıyla 86 kod üretilmiştir. Bu tema "Akademik gelişim" (f=27), "Sosyal gelişim" (f=18), "Kültürel gelişim" (f=16) ve "İlgi ve yetenek gelişimi" (f=25) olmak üzere dört alt temaya ayrılmıştır. Bu alt temalar içinde en fazla kodu Akademik gelişim alt teması üretirken birinci sırada yer almıştır. Akademik gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar "Öğretmen desteği" (f=8), "Arkadaş desteği" (f=4) ve "Okul disiplini" (f=3) kodlarıdır. Sosyal gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar "Arkadaş desteği" (f=6), "Örgün öğretim sosyal gelişimi destekliyor" (f=3) kodlarıdır. Kültürel gelişim alt teması altında en çok tekrar eden kodlar "Yetersiz sayıda etkinlik" (f=11), "Örgün öğretim kültürel gelişimi destekliyor" (f=3) kodlarıdır. İlgi ve yetenek gelişimi alt teması altında en çok tekrar eden kodlar "Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi" (f=8), "Yetenek dersleri" (f=4), "Rehberlik" (f=3), "Öz farkındalık gelişimi" (f=3), "Öğretmen desteği" (f=3) kodlarıdır.

Öğretmen desteği kodu ile ilgili (ALK2) kodlu öğrenci "Öğretmenlere daha kolay ulaşabiliyor olmamız ve disiplinin olması olumlu etkiliyor" demektedir. Arkadaş desteği kodu ile ilgili (ALK3) kodlu öğrenci "Arkadaşlarımla fikir alışverişi yapmak, onlarla ders çalışmak bizi bir üst noktaya taşıyor" demektedir. Okul disiplini kodu ile ilgili (ALK4) kodlu öğrenci "Örgün öğretimde daha düzenli bir eğitim öğretim içinde olduğumuz için benim akademik gelişimimi olumlu etkiliyor" demektedir. Arkadaş desteği kodu ile ilgili (ALK2) kodlu öğrenci "Olumlu etkiliyor. Çünkü yeni arkadaşlıklar kurup onlarla eğleniyorum. Okul olmasaydı vaktimin çoğunu evde geçirirdim" demektir. Örgün öğretim sosyal gelişimi destekliyor kodu ile ilgili (ALK19) kodlu öğrenci "Örgün öğretimde arkadaş edinebiliyoruz, onlarla bir şeyler paylaşabiliyoruz, sohbet edebiliyoruz" demektedir. Yetersiz sayıda etkinlik kodu ile ilgili (ALE1) kodlu öğrenci "Örgün öğretimde kültürel etkinlikler ve geziler yapıldığında eğleniyoruz ve geziyoruz ama geziler maalesef oldukça az düzenleniyor. Okuldan bir beklentim de kültürel gezilerin artması" demektedir. Örgün öğretim kültürel gelişimi destekliyor kodu ile ilgili (ALK16) kodlu öğrenci "Okulda etkinlikler oldukça katılmaya çalışıyorum. Kültürel bilgimi artırıyor. Daha çok olmasını isterdim" demektedir. Örgün öğretimin ilgi ve yetenek gelişimini desteklemesi kodu ile ilgili (ALK19) kodlu öğrenci "Kitap okuyorum spor yapıyorum. Bu anlamda örgün öğretim iyi. Öğretmenler mutlaka destekliyor ya da yönlendiriyor bu konuda. Evde olsam yapmam ben bunları" demektedir. Yetenek dersleri kodu ile ilgili (ALK2) kodlu öğrenci "İlgi ve yeteneklerimizi ortaya çıkartıyor, resme olan ilgimizi ve müziğe olan ilgimizi artırıyor. Müzik dersi sayesinde bir müzik aleti edindim ve çalışıyorum" demektedir. Rehberlik kodu ile (ALE1) kodlu öğrenci "Öğretmenlerimiz bize rehberlik edip ilgi ve yeteneklerimizi ortaya çıkarıyor ve düzenlenen yarışmalara katılıyoruz" demektedir. Öz farkındalık gelişimi kodu ile ilgili (ALK3) kodlu öğrenci "Genel olarak zamanla bilmediğim ilgi alanlarımı fark ediyorum veya daha önce yapmadığım ama yapa yapa alıştığım şeyleri sevmeye başlıyorum" demektedir. Öğretmen desteği kodu ile ilgili (ALE18) kodlu öğrenci "Meslek seçimi konusunda öğretmenlerim bana çok yardımcı oluyor. Yeteneklerimi fark etmemi sağlıyorlar. Önceden hukuk okumak istiyordum. Benim bu konuda değil psikoloji alanında yeteneğim olduğumu fark ettirdiler" demektedir.

### 3.12. Örgün öğretimde öğrenim görüyor olmak Anadolu Lisesi öğrencilerinin YKS sınavına hazırlanmasını nasıl etkiliyor?

Bu alt problemi çözüme kavuşturmak amacıyla öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara içerik analizi yapılarak üretilen kodlar, alt temalar ve temaya ait bilgiler Tablo 13'te sunulmuştur.

**Tablo 13. Örgün Öğretimin Anadolu Lisesi Öğrencilerinin YKS'ye Hazırlanma Sürecine Etkileri**

| Tema                          | Kodlar                               | f         |
|-------------------------------|--------------------------------------|-----------|
| Örgün öğretimin YKS'ye etkisi | Öğretmen desteği                     | 8         |
|                               | Örgün öğretimin programlılığı        | 6         |
|                               | Ders yoğunluğu                       | 4         |
|                               | YKS'ye hazırlanmaya zaman bulamama   | 3         |
|                               | TYT'ye yönelik olmayan dersler engel | 2         |
|                               | Sınıf mevcudunun elverişliliği       | 2         |
|                               | Okulun verimliliği                   | 1         |
|                               | Rehberlik                            | 1         |
|                               | Arkadaş engeli                       | 1         |
|                               | Kalabalık sınıf                      | 1         |
|                               | YKS odak                             | 1         |
|                               | OBP                                  | 1         |
|                               | <b>Toplam</b>                        | <b>31</b> |

Tablo 13'e göre Anadolu lisesinde devam ediyor olmanın YKS'ye hazırlanma sürecine etkileri konusunda "Örgün öğretimin YKS'ye etkisi" teması altında toplam 31 kod üretilmiştir. Bu kodlardan en çok tekrarlanan "Öğretmen desteği" (f=8), "Örgün öğretimin programlılığı" (f=6), "Ders yoğunluğu" (f=4), "YKS'ye hazırlanmaya zaman bulamama" (f=3) kodlarıdır. Öğretmen desteği kodu ile ilgili (ALK19) kodlu öğrenci "Evde soru sorabileceğim kimse yok. Okulda öğretmenlerimiz var onlara sorarız onlar daha iyi anlatır. Bu da TYT-AYT netlerimi yükseltiyor" demektedir. Örgün öğretimin programlılığı kodu ile ilgili (ALK2) kodlu öğrenci "Belli saatlerde okulda olmamız ve o saatler içinde ders çalışıp anlamadığımız yerleri öğretmene sormamız sayesinde konuyu daha iyi anlıyoruz" demektedir. Ders yoğunluğu kodu ile ilgili (ALK3) kodlu öğrenci "Ders saatlerinin çok olmasından dolayı kendime vakit ayıramıyorum. Eve gittiğimde ders çalıştığım verim alamıyorum" demektedir. YKS'ye hazırlanmaya zaman bulamama kodu ile ilgili (ALK3) kodlu öğrenci "Ders saatlerinin çok olmasından dolayı kendime vakit ayıramıyorum. Eve gittiğimde ders çalışmak için verim alamıyorum. Okulda öğretmenlerimizin taleplerimiz doğrultusunda TYT ye yönelik ders işledikleri oluyor. Ama sınav haftasına geldiğimizde projeler, ödevlerle uğrattığımızda ders çalışmam azalıyor" demektedir.

#### 4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonunda elde edilen sonuçlar alt problem sırasına göre alan yazınla karşılaştırılmış ve tartışılmıştır. Araştırma ve uygulamaya ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmada, açık öğretime geçen öğrencilerin örgün öğretimde ders saatlerini ve ödevleri gelişimleri için gerekli görmedikleri, YKS'ye hazırlanırken daha fazla zamanları olacağı düşüncesiyle açık öğretim lisesine geçtikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca benzer şekilde Yüksel (2021) öğrenciler tarafından okulun verimsiz bulunduğu ve zaman kaybı olarak görüldüğü sonucuna ulaşmış ve üniversite sınavına daha iyi hazırlanabilmek amacıyla açık öğretim lisesine geçtiklerini belirtmiştir. Kekeç ve Üstün (2022) çalışmalarında öğrencilerin, okul ortamında yeterli çalışma zamanı ve ortamı bulamadıkları için açık öğretimi tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Aynı çalışmada katılımcı öğrencilerin yaklaşık yarısı, açık öğretim lisesinin sağladığı zaman serbestisinin ders çalışmaları ve kişisel özgürlükleri üzerinde olumlu etkiler yarattığını belirtmiştir. Kekeç ve Üstün'ün (2022) araştırmasından ve Yüksel'in (2021) araştırmasından çıkan sonuçlar ile bu araştırma sonuçları birbiri ile örtüşmektedir. Farklı çalışmalardan birbirini destekleyen sonuçlara ulaşılması nedeniyle örgün öğretimde ders yoğunluğunun fazla olduğu ya da öğrencilerin bu derslerin kazanımlarını önemsemediği çıkarımında bulunulabilir.

Araştırmada, kültürel gelişim için örgün öğretimin daha faydalı olduğu; açık öğretim lisesine geçmeden kaynaklanan sosyalleşememe sorununun öğrenciler tarafından kurslara devam edilerek giderildiği sonucuna ulaşılmıştır. Çuhadar Öncü de (2017) açık öğretim lisesinin sosyalleşmeye imkân tanımadığını sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar birbirleri ile çelişmektedir. Doğruluğu yüksek değerlendirmeler yapmak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır. Geline nokta öğrencilerin sosyal ve kültürel gelişimlerinin bütünsel olarak sağlanabilmesi için eğitim öğretim süreçlerinin yapılandırıldığı gibi devam ettirilmesi gerektiği söylenebilir. Öğrenciler, okuldaki öğretmenlerini YKS'ye hazırlanma sürecinde önemli bir destekçi olarak görmektedir. Şişman

(2002), Öğretmenlerin yönlendirmeleri ve desteklerinin, öğrencilerin hedeflerine ulaşmalarında büyük bir rol oynadığını belirtmiştir. Eğitimin amaçlarına ulaşılabilmesi için öğrencilerin öğretmenlerin gözetimi ve denetimi altında olduğu örgün eğitim kurumlarında eğitim almaları özendirilmelidir.

Araştırma sonucuna göre: Meslek lisesi öğrencilerinin en önemli motivasyonunun, meslek lisesi diploması almaları ve bu belgelerin mezun olduktan sonra meslek edinmelerine yardımcı olmasıdır. Öğrenciler, okuldaki sosyal ve kültürel etkinliklerin öğrencilere olumlu etkileri olduğunu da belirtmişlerdir. Ancak meslek lisesi öğrencileri aynı zamanda yükseköğretime de gitmek istediklerinden bu kurumlardan ayrılarak YKS'ye hazırlık kurslarına katılmak için açık öğretim lisesine geçmek istediklerini belirtmişlerdir. Yukarıdaki cümlelerden öğrencilerin meslek lisesinde öğrenim görmeyi istedikleri ancak üniversiteye gidebilmek için açık öğretim lisesine gitme isteğinde oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum, eğitim öğretim sürecindeki rehberlik hizmetlerinin eksikliğinden kaynaklanabilir. Şöyle ki, Türkiye'nin güncel ortamında üniversiteden mezun olan bazı öğrenciler işsizlik durumu ile karşı karşıyadır. Öğrenciler açısından bu durumu kolay geçerek hayata atılmanın ve sürdürmenin yollarından biri; ortaöğretimde bir meslek edinerek ekonomik gelir sağlamak ve istenmesi halinde yine yükseköğretime devam etmek olabilir. Türk Eğitim Derneği Değerlendirme Raporuna [TEDMEM] göre Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü [OECD] ülkelerinde ortaöğretim öğrencilerinin %43,6'sı mesleki programlara devam etmektedir. Bu oran Türkiye de %38'dir (TEDMEM, 2023, s. 16). Meslek lisesindeki öğrencilerin meslek edinmenin farkında olmamaktan kaynaklanan nedenlerle, meslek edinme ve işsiz kalmama fırsatını değerlendirmeyip, meslek edinme amacıyla üniversiteye gitmek istedikleri söylenebilir. Öğrenciler, YKS de başarılı olabilmek için önce açık liseye, oranın sağlayacağı esneklikten faydalanıp maliyetine katlanarak özel kursa gitmek; oradan alacağını düşündüğü destekle üniversiteye girmek için uğraşmaktadır. Bu durum, mesleki ve eğitimsel rehberlik hizmetlerinin etkili verilmemesinden kaynaklanan farkındalığı sahip olmamakla açıklanabilir. Çünkü meslek lisesinde öğrenime devam edip, okulu başarı ile tamamlayan bir öğrenci yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabileceği bir meslek edinerek milli eğitimin genel amaçları içinde yer alan kendini geliştirmek, mutlu olmak ve tüm toplumun mutluluğuna katkı sağlama hedefine yaklaşabilir. Hatta ekonomik özgürlüğe sahip olduğundan yaşamının kendine göre uygun bir aşamasında üniversite eğitimine devam ederek hem kendi mutluluklarına hem de toplumun mutluluğuna daha çok katkı sağlayabilirler. Sonuç olarak meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilere etkili rehberlik hizmetleri verilerek toplumda var olan yargılar dışında meslek edinmenin değeri ve sürdürdükleri eğitimin önemini anlamaları sağlanabilir. Böylece öğrencilerin enerjilerini, bireysel ve mesleki eğitimlerini tamamlamaya odaklamaları gerekliliği konusundaki farkındalık düzeyleri artırılmalıdır. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'ne (OKY, 2017) göre, meslek liseleri; sanayi, ticaret, turizm gibi alanlarda ulusal ve uluslararası standartlara uygun işgücü yetiştirmeyi hedeflemektedir. Ancak, öğrencilerin üniversite sınavına odaklanmaları, mesleki eğitimin verimliliğini azaltmaktadır. Bu durumun önüne geçmek için öğrencilere rehberlik hizmetleri sunulmalı ve eğitim sürecinde öğrenci ve velilerle işbirliği yapılmalıdır. Ayrıca, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre mesleki bilgi ve beceriler kazandırılmalı, istihdama yönelik alanlara yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.

Fen lisesi öğrencileri, fen lisesi diplomasının gelecekte kendilerine fayda sağlayacağını ve okulun disiplinli olmasının başarılarına katkı sunduğunu düşünmektedirler. Akademik gelişimlerinde en büyük katkıyı öğretmenlerinden aldıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler, okulda arkadaşlarıyla birlikte sosyal gelişimlerini sağladıklarını, kültürel gelişim açısından ise okulun desteğinin faydalı olduğunu düşünmektedirler. Bu sonuç araştırmada elde edilen diğer sonuçlarla da uyumludur. Bir okulda yönetici, öğretmen ve öğrencilerin aynı amacı paylaşması öğrencilerin eğitim tercihleri üzerinde olumlu etkisi vardır (Yenipinar, Göksoy ve Kusnacı, 2016). Şişman (2002) çalışmasında öğrencilerin okulu sevmelerinin temel nedeninin okulun olumlu iklimi olduğunu ifade etmiştir. Fen lisesi öğrencileri, öğretmenlerinin liderliği ve yol göstericiliği sayesinde başarılarının arttığını ifade etmişlerdir. Fen lisesi öğrencilerine alanlarına uygun daha kaliteli çalışma ortamları sağlanmalı ve bu doğrultuda desteklenmelidir.

Anadolu lisesi öğrencilerinin örgün öğretime devam etme nedenlerinin başında arkadaş desteği gelmektedir. Bu öğrenciler, okulda verimli çalışabildiklerini ve rehberlik hizmetlerinden fayda sağladıklarını, ilgi ve yetenek gelişimlerinin okulda fark edildiğini ve geliştirildiğini ifade etmişlerdir. YKS'ye hazırlanma sürecinde öğretmenlerin en büyük destekçileri olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal gelişim için arkadaşlarıyla birlikte olmanın faydalı olduğunu; ancak, ders yoğunluğunun onları okuldan uzaklaştırdığını, etkinliklerin yetersiz olduğunu ifade edilmiştir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunda Anadolu lisesi amaçlarının net bir şekilde belirtilmemesi, Anadolu lisesi öğrencilerinin meslek yönelimlerinde karışıklığa neden olduğu söylenilebilir. Bu kurumlardaki öğretmenler ve yöneticiler, öğrencilere nasıl bir yön vermeleri gerektiği konusunda net bir anlayışa sahip değildir, bu da okulların olumlu kültür ve iklim oluşumunu sınırlamaktadır. Özdemir (2000), örgüt amaçlarının tüm örgüt

elemanlarınca anlaşılmasının, örgüt sağlığı ve iklimi açısından önemini vurgulamaktadır. Buna göre, Anadolu liselerinin amaçlarının net belirlenmesi hem öğrenciler hem de öğretmenler ve yöneticilerin yaşadığı karmaşayı sonlandırabilir ve öğrencilerin geleceğe yönelik daha gerçekçi kararlar almasını sağlayabilir.

Araştırmada, öğrencilerin büyük çoğunluğunun öncelikli hedefinin üniversiteyi kazanmak olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, 1739 sayılı Kanun'un 28. Maddesi, öğrencilerin yalnızca yükseköğretime değil, aynı zamanda mesleğe ve hayata hazırlanmasını hedeflemektedir. Bu hedefleri gerçekleştirebilmek için okul ders programlarının öğrenci ihtiyaç ve gelişimlerine uygun şekilde düzenlenmesi önerilmektedir. Bu durumda ders programları gözden geçirilmelidir. Ya da programlarda bulunan kazanımların öğrencilere sağlayacağı getiriler konusunda öğrencilerin farkındalık düzeyleri artırılmalıdır. Diğer yandan öğrenciler YKS'ye hazırlanma sürecinde hedeflerine odaklı olduklarından örgün öğretimin onlara kazandırmaya çalıştığı niteliklerin farkında olmadan okulda öğretim süreçlerinde geçirilen zamanı hedeflerinden uzaklaştıran çalışmalar olarak görüyor olabilirler. Öğrencilerin bu değerlendirmelerden uzaklaşıp kendilerine gerçek hayatta gerekli olan bilgi ve becerileri kazanabilmeleri için sadece bilgi düzeyini ölçen üniversite sınavlardansa beceri ve yetenekleri ölçen sınavlar geliştirilmelidir. Bunun yanında sosyal etkinliklerin artırılması öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmalarına ve okulu sevmelerine yardımcı olabilir. Öğretmenlere bu konularda mesleki çalışmalar yapmaları tavsiye edilmektedir.

Araştırma sonucunda; öğrencilerin, açık öğretim lisesinin amaçlarına uygun sebeplerle değil, daha çok YKS'ye hazırlanmak için açık öğretime geçtikleri ortaya çıkmıştır. Açık öğretimin amacı, liseye başlama yaşında olup çeşitli imkânsızlıklar nedeniyle örgün öğretim yapan lise kurumlarına devam edemeyen veya çeşitli sebeplerle orta öğretim kurumlarından ayrılmak zorunda kalan öğrencilere öğretim sağlamaktır. Açık öğretim lisesinin amaçlarıyla bu kurumlardaki öğrencilerin bireysel amaçlarını karşılaştıran araştırmalar yapılması önerilebilir.

#### **Sınırlılıklar**

Bu araştırmada Türkiye'de örgün öğretimden açık öğretim lisesine geçme olgusu araştırılmıştır. Dolayısıyla araştırma kapsamı Türkiye ile sınırlıdır.

## KAYNAKÇA

- Bogdan, R. C., & Biklen, K. (1992). *Qualitative research for education*. Boston: MA: Allyn & Bacon.
- Can, E., & Sakallı, A. (2023). Örgün öğretimden açık liseye geçiş nedenleri: bir durum çalışması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 9(1), 194-237.
- Çetinkaya, S., & Demirel, B. (2022). Öğrencilerin açık öğretim lisesini tercih nedenleri ve açık öğretim lisesi hizmetlerine yönelik görüşleri (Erzin örneği). *Research in Social Sciences*, 2(79).
- Çuhadar Öncü, E. (2017). *Ortaöğretim öğrencilerinin açık öğretim lisesine geçiş nedenlerine ilişkin öğrenci, okul yöneticisi, öğretmen ve veli görüşleri* (Tez No. 468228) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Glaser, B.G. & Strauss, A. L. (2017). *The Discovery Of Grounded Theory: Strategies For Qualitative Research*. New York: Routledge.
- Kekeç, K., & Üstün, A. (2022). Açık öğretim lisesinde öğrenim gören öğrencilerin eğitimde karşılaştıkları sorunların akademik başarılarına etkileri. *Academic Social Resources Journal*, 7(39), 722-731.
- Kessler, R. (2005). Nourishing adolescents' spirituality. In J. P. Miller, S. Karsten, D. Denton, D. Orr, & I. Colalillo Kates (Eds.), *Holistic learning and spirituality in education: Breaking new ground* (pp. 113-127). State University of New York Press.
- Kutlu, Ö. (2001). Ergenlerin Üniversite Sınavına İlişkin Kaygıları. *Eğitim Ve Bilim*, 26(121).
- Luborsky, M. R. & Rubinstein, R. L. (1995). Sampling in qualitative research: rationale, issues, and methods. *Journal of Aging Research* 17(1), 89-113.
- Merriam., B. S. (2013). Nitel araştırma, trc. Selahattin Turan. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- METK. Milli Eğitim Temel Kanunu, 14.06.1973 tarih ve 1739 sayılı, Yayımlandığı Resmi Gazete: 24.06.1973 tarih ve 14574 sayılı.
- METK. Milli Eğitim Temel Kanunu, 14.06.1973 tarih ve 1739 sayılı, Yayımlandığı Resmi Gazete: 24.06.1973 tarih ve 14574 sayılı.
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımları II* [Social research methods: Qualitative and quantitative approaches II] trc. Sedef Özge. Yayın Odası.
- Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği (2023, 20 Mart).
- [https://ogm.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2017\\_09/20161748\\_MYLLY\\_EYYTYM\\_BAKANLIYI\\_ORTAYYR\\_ETYM\\_KURUMLARI\\_YYNETMELYYY.pdf?CHK=a51943a79a78e6c5df35092abd14a02f](https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/20161748_MYLLY_EYYTYM_BAKANLIYI_ORTAYYR_ETYM_KURUMLARI_YYNETMELYYY.pdf?CHK=a51943a79a78e6c5df35092abd14a02f)
- Özdemir, S. (2000). Eğitimde örgütsel yenileşme. Ankara: PeGema Yayıncılık.
- Rüzgar, M. E., & Sözcü, İ. (2023). How phenomenological are phenomenology studies in educational-social sciences: A sample from TR Dizin. *Qualitative Inquiry in Education: Theory & Practice*, 1(1), 73-98.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde mükemmellik arayışı*. Ankara: PeGema Yayıncılık.
- TEDMEM. (2023). *Bir bakışta eğitim 2023: Türkiye üzerine değerlendirme ve öneriler*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Türk Eğitim Derneği, (2010). *Ortaöğretim ve yükseköğretime geçiş sistemi*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Yenipınar, Ş., Göksoy, S., & Bal Kusnacı, S. (2016). Okullarda stratejik yönetim uygulamaları. *İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-20.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yüksel, G. Nur. (2021). *Van ilindeki orta öğretim öğrencilerinin açık liseye geçiş nedenleri* Yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon